

† Mitropolitul Bartolomeu Anania (1921-2021)

DIN SUMAR:

- *Bilanțul Arhiepiscopiei Clujului - 2020*
– PR. DR. CORNEL COPREAN.....(p. 2)
- *Zece ani, zece ctitorii misionare. Părintele Mitropolit Andrei la ceas aniversar* – † PS BENEDICT BISTRÎTEANUL.....(p. 3)
- *Cuvântul Evangheliei și glasul episcopului.*
O sută de ani de la nașterea Mitropolitului Bartolomeu Anania
– † PS BENEDICT BISTRÎTEANUL.....(p. 3)
- *Mitropolitul Primat Miron Cristea, autorul titlaturii oficiale a eparhiei Clujului:*
„A Vadului, Feleacului și Clujului”. Restituiri la centenar (I)
– DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN....(p. 4)
- *Bartolomeu à la Montaigne* – DR. EUGEN-ADRIAN TRUȚĂ... (p. 5)

† ANDREI

*Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului*

„Leul Ardealului”

Mitropolitul Bartolomeu Anania, slujitor dârz al Bisericii lui Hristos, călit în necazuri și neînfrânt în încercări, a fost supranumit de către maica stareță Ierusalima Ghibu „Leul Ardealului”. Și nu fără motiv l-a numit așa, ci urmărindu-i viața plină de încercări, pe care cu ajutorul lui Dumnezeu și datorită calităților sale de luptător le-a biruit.

S-a născut pe 18 martie 1921, așadar acum o sută de ani, din părinții Vasile și Ana Anania, în satul Glăvile, județul Vâlcea, primind la botez numele de Valeriu. Sărbătorim anul acesta jubileul de un secol de când s-a petrecut nașterea lui și mă străduiesc să amintesc câteva lucruri din misiunea duhovnicească, culturală, scriitoricească și administrativă a Înaltpreasfinției Sale. Am zis câteva, pentru că ar fi foarte greu să fii exhaustiv cu o personalitate atât de complexă.

Școala primară o urmează în satul natal, iar apoi se înscrie la Seminarul „Central” din București. Frecventează și liceele „Dimitrie Cantemir” și „Mihai Viteazul” din capitală, luându-și Bacalaureatul în 1943.

Ajunge apoi student la Facultatea de Medicină și la Conservatorul de Muzică din Cluj. Erau vremuri grele. Sistemul comunist cotropea țara. Așa se face că, în 1946, fiind președintele Centrului Studențesc „Petru Maior” din Cluj, conduce greva studențească antirevizionistă și anticomunistă. Urmările au fost cele așteptate: șase ani de detenție (1958-1964) în temnițele comuniste.

Teologia a urmat-o la București, Cluj și Sibiu, fiind hărțuit de autorități, luându-și licența la Sibiu în 1948. Tunderea în monahism a primit-o la Mănăstirea „Antim” din București, în 1942, dându-i-se numele de Bartolomeu.

În același an este hirotonit ierodiacon, slujind în această calitate la Polovragi și la Baia de Arieș. După greva studențească de la Cluj, este înlăturat din Facultatea de Medicină în 1947 și ajunge stareț la Toplița. Între anii 1948-1949 este intendent la Palatul Patriarhal, iar apoi, între anii 1949-1950, Inspector patriarhal pentru învățământul bisericesc. Între anii 1950-1951 a fost asistent la catedra de Istorie Bisericească Universală la Institutul Teologic Universitar din București, iar între anii 1951-1952 decan al Centrului de Îndrumare Misionară și Socială a Clerului de la Curtea de Argeș.

Trimis de Biserică în America, va îndeplini mai multe funcții în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române de acolo. În 1967 a fost hirotonit ieromonah de către Arhiepiscopul Victorin, acordându-i-se din partea Sfântului Sinod rangul de arhimandrit. Ține nenumărate conferințe și face parte din mai multe delegații ale Bisericii Ortodoxe Române peste hotare. Încă nu-l văzusem față către față, dar îl știam din cărți și, vizitând-o o dată pe sora mea care era elevă la Școala Normală din Sighetul Marmăției, am realizat că se face elogioasă vorbire despre piesa lui, „Steaua Zimbrului”, care fusese pusă în scenă. Autorul ei era pe vremea aceea în Statele Unite.

Reîntors în țară, este director al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, între anii 1976-1982. În anul 1982 se va retrage la Mănăstirea Văratec, pentru a se dedica scrisului. La opera sa deosebit de bogată se adaugă o lucrare de excepție: diortosirea și adnotarea Sfintei Scripturi, după Septuaginta. În această perioadă va ține și multe conferințe dintre care eu nu pot uita una despre „Steaua Magilor”, ținută într-un post de Crăciun la Alba-Iulia. Au fost și alte localități care s-au bucurat de prezența lui și de cuvântul său puternic.

Lucrarea de diortosire a Scripturii o va elabora și desăvârși după alegerea ca Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, la 21 ianuarie 1993. După cum mărturisește singur, această operă i-a solicitat peste zece ani de „muncă de omnaș”. În anul 2001 se tipărește această versiune a Bibliei care devine ediție jubiliară a Sfântului Sinod.

Hirotonia întru arhieru și instalarea la Cluj-Napoca a făcut-o vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist pe data de 7 februarie 1993, înconjurat fiind de un sobor de ierarhi și preoți, precum și de un mare număr de credincioși.

Din acest moment își începe misiunea de păstor al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Nu va abandona nici scrisul, cunoscut fiind faptul că din 1978 este membru al Uniunii Scriitorilor din România. Opera literară, dramaturgică, poetică și în proză este vastă: „Greul Pământului”, „Rotonda plopilor aprinși”, „Străinii din Kipukua”, „Amintirile peregrinului Apter”, albumul „Cerurile Oltului”, „Memoriile” și multe altele, ne pun în fața sufletului un mare literat.

Din punct de vedere al scrisului duhovnicesc, dintre multele lucrări amintim „Filele de acatist”, „Cartea deschisă a Împărăției” care este o tâlcuire a Sfintei Liturghii și multe altele. Se știe că predicile lui erau gustate și că era un bun orator.

Se pot spune mult mai multe lucruri. Mitropolitul Bartolomeu Anania își are locul lui între bărbații iluștrii ai culturii noastre. Pe de altă parte, Dumnezeu a îngăduit să treacă prin multe necazuri și încercări. La toate le-a făcut față cu tărie. În „File de jurnal – 2006”, luna februarie, după ce își aduce aminte de închisorile comuniste, adaugă cu seninătate, și fără niciun fel de mândrie: „Depunând această mărturie, în niciun caz nu aș vrea să se creadă că

din ea s-ar desprinde un profil de «erou», ci să fie luată doar ceea ce este: o contribuție la tema pe care și-o propune această carte...» (este vorba despre un volum referitor la cei ce au suferit în închisori).

Sfântul Sinod înființează pe 4 noiembrie 2005 Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, și pe 2 martie 2006, Arhiepiscopul Bartolomeu este ridicat la rangul de Mitropolit pentru această Mitropolie. Festivitatea întronizării are loc pe 25 martie 2006, de sărbătoarea Bunei Vestiri, fiind prezidată de vrednicul de pomenire Patriarhul Teoctist. A fost prezentă foarte multă lume, venită din multe locuri, inclusiv Președintele Țării.

Dintre multele misiuni pe care le-a făcut în calitate de Mitropolit voi aminti câteva: instalarea la Zalău, ca primul episcop al Sălajului, a Preasfințitului Petroniu Florea; instalarea, prin delegat, la Oradea a Preasfințitului Sofronie ca episcop al Oradiei și Bihorului; hramul de la Mănăstirea Muncel, comuna Baia de Arieș, în amintirea încercării de-a face aici, mănăstire, pe vremea Episcopului Nicolae Colan; sfințirea la Alba-Iulia a Bisericii „Pogorârea Sfântului Duh”, de pe „Platoul Romanilor” și multe altele.

E de la sine înțeles faptul că nu neglija nici Arhiepiscopia Clujului, îndeosebi Mănăstirea Nicula, unde-și avea atelierul de creație și unde la hramuri ținea cuvintele de învățătură cu mesaj actual și pertinent. Piatra de temelie pentru biserica nouă a mănăstirii a fost pusă pe vremea lui, slujbă la care a participat și Patriarhul Ecumenic.

Viața Bisericii noastre nu i-a fost indiferentă și, în acest sens, dau un exemplu elocvent: alegerea Mitropolitului Moldovei și Bucovinei, în persoana Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, pe atunci episcop-vicar la Timișoara. Îi sublinia calitățile: „tânăr, inteligent, cult, școlit în Occident. Se arătase deschis înnoirilor substanțiale, se bucura de prețuirea profesorului său, Dumitru Stăniloae...”¹.

Își argumenta opțiunea: „În ziua de azi, Biserica Ortodoxă Română are nevoie de asemenea ierarhi care să-i tămăduiască cu jertfelnicie multele ei răni sufletești. Ea trebuie să depășească toate dezavantajele pe care i le-a impus diabolica beznă a ateismului «științific», redevenind credibilă și atrăgătoare pentru toată suflarea țării, dar mai ales în ochii tineretului care a știut să moară pentru libertate și adevăr”².

Așa era tineretul din 1989, dar acum, fără a ne plânge de tinerii care sunt viitorul nostru, constatăm că entuziasmul de atunci a slăbit. Și e nevoie de misionari care să știe să le vorbească tinerilor pe limba lor și să-i apropie de Hristos și de Biserică.

Mitropolitul Bartolomeu s-a mutat la Domnul pe 31 ianuarie 2011 și a fost înmormântat în mausoleul de sub altarul catedralei pe 3 februarie 2011. Slujba funerară a fost condusă solemn de către Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, participând numeroși ierarhi și preoți, de față fiind și mulțime de popor.

Cu prilejul jubileului celor o sută de ani de la nașterea Mitropolitului Bartolomeu Anania am schițat câteva lucruri. Cei ce iubesc lectura vor citi „Memoriile” lui, care sunt mult mai cuprinzătoare. Autorul lor ne spune: „Memoriile mele departe de a fi complete, mai cu seamă în ultimele capitole, pe care le-am scris biciuit de timp. Dar, așa cum sunt, ele se vor și se propun o mărturie nu numai a unei lumi, ci și a unui suflet. E vorba de sufletul meu”³.

Cluj-Napoca, 6 Februarie 2021

Comunicat de presă

Bilanțul Arhiepiscopiei Clujului 2020

âmbătă, 6 februarie 2021, la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, s-au desfășurat lucrările Adunării eparhiale și a fost prezentat bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului din anul 2020 sub aspect spiritual, administrativ, economic, cultural și misionar-social. Ședința Adunării a fost precedată de slujba de Te-Deum săvârșită în paraclisul Facultății de către Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul.

Bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului, structurate pe principalele coordonate, se prezintă astfel:

Evenimentele anului au fost:

Alegerea, hirotonia și instalarea, la 23 februarie 2020, a Episcopului-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului: **Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul.**

Împlinirea a 30 de ani de arhierie ai **Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei**, pe data de 25 februarie 2020, eveniment sărbătorit în Catedrala Mitropolitană. Cu acest prilej, în ajunul sărbătorii, a fost lansată cartea „**Crăciunul și Paștile aduc bucuriile**”, în cadrul serilor culturale organizate la Muzeul Mitropoliei Clujului.

Împlinirea a 80 de ani de la punerea în aplicare a **Dictatului de la Viena**, eveniment marcat printr-o seară culturală, intitulată „**Biserica Ortodoxă din Transilvania, în furtuna anilor 1940-1944**”, organizată la Muzeul Mitropoliei Clujului, în data de 20 februarie, dar și prin pomenirea, la 30 august 2020, în toate bisericile eparhiei, a celor ce au murit sau au suferit în urma acestui act dramatic.

Manifestările religioase și culturale ce au marcat „**Anul omagial al pastorației părinților și copiilor**” și „**Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români**”.

Misiunea în rândul tinerilor

Anul trecut au fost organizate la **Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea”** din Sîngeorz-Băi, dar și la Mărișel, **10 tabere** pentru copii și tineri cu scop recreativ, dar și o tabără dedicată pregătirii voluntarilor, întruniri la care prezența ierarhilor noștri a fost o constantă, toate desfășurate în conformitate cu normele igienico-sanitare aflate în vigoare.

La **Centrul de Tineret** din Câmpenești, pe lângă lucrările de finisare și utilare a corpului principal, s-a mai demarat un proiect care constă în construirea unui foisor pentru tineri.

În urma campaniei „**Dăruiește o tabletă pentru o șansă la educație**”, 54 de tablete electronice au fost donate Inspectoratelor Școlare din județele Cluj și Bistrița-Năsăud, pentru a fi oferite, prin școli, elevilor din mediile defavorizate. În sprijinul tinerilor studioși, dar fără posibilități financiare **Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”** a oferit 34 de burse în valoare totală de 103.200 de lei.

Misiunea în societate

Arhiepiscopia Clujului are în prezent în derulare 55 de proiecte și programe sociale, care acordă adăpost, hrană, îmbrăcăminte, medicamente, îngrijiri medicale și paliative, educație copiilor și tinerilor, alină suferințele celor bolnavi și dau speranță acolo unde nu mai este. Au fost derulate două campanii de donare de sânge inițiate de Protopopiatul Cluj I și ASCOR Cluj.

În anul 2020 a fost deschis **Serviciul de ambulanță „Sfântul Nectarie”** din Cluj-Napoca; s-a făcut recepția celui de-al treilea **proiect social al Parohiei „Sfânta Treime”** din Cluj-Napoca, în care va funcționa un program after-school destinat copiilor din familiile defavorizate; s-a pus piatra de temelie pentru Biserica **Așezământului social pentru copii „Sf. Siluan Athonitul”** ce va fi construit la Dorolea, județul Bistrița-Năsăud; de asemenea, s-a implementat proiectul privind colectarea, recondiționarea și reciclarea ecologică de textile uzate, prin amplasarea a **65 de containere securizate** în proximitatea bisericilor din Cluj-Napoca, Dej și Câmpia Turzii.

Anul trecut au fost acordate ajutoare financiare și materiale în valoare de **1.528.281 lei**: 109.490 lei din **Fondul „Filantropia”**; 166.746 lei din proiectul „**Cutia Milei pentru săraci**”; 300.045 lei din colecta organizată în Postul Crăciunului, restul de 952.000 lei reprezentând valoarea sprijinului acordat în perioada crizei provocate de coronavirus.

La acestea se adaugă și sumele din **Fondul Central Misionar și Fondul de întrajutorare pastorală**, în valoare de 516.800 lei, din care au fost ajutați preoții și parohiile lipsite de posibilități materiale.

Pentru a sprijini criza din sistemul medical, Arhiepiscopia Clujului a donat **Spitalului Clinic de Boli Infecțioase** din Cluj-Napoca suma de **181.145 lei**, pentru achiziționarea de materiale sanitare de primă necesitate, și un monitor pentru funcțiile vitale **Biocare iM 12 E**, cu accesorii, în valoare aproximativă de 7.000

lei. Prin cele 4 cantine sociale, la care se adaugă Cantina Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, Arhiepiscopia Clujului a oferit **zilnic hrană și asistență la domiciliu** pentru 450 de familii sau persoane singure, iar ajutoarele au fost în valoare de 45.000 lei. La nivelul tuturor protopopiatelor din eparhie au existat astfel de acțiuni filantropice și de voluntariat.

În anul 2020, la nivelul Eparhiei Clujului, a fost cheltuită suma totală de **15.945.730 lei** în scop filantropic, de care au beneficiat aproape 16.000 de persoane.

În Arhiepiscopia Clujului erau anul trecut în construcție 66 de biserici, mănăstiri și edificii bisericesti, în diferite stadii, de la fundație până la pictură și au fost sfințite sau resfințite 36 de biserici.

Printre proiectele Arhiepiscopiei, pentru anul 2021 se numără: conti-

nuarea lucrărilor la mozaicul din Catedrala Mitropolitană, continuarea lucrărilor la Centrul Misionar Social „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca, finalizarea lucrărilor la Centrul de tineret din Câmpenești, amenajarea Căminelor de bătrâni din Baciu și Făget, deschiderea unui Centru de îngrijiri paliative la Bistrița, începerea cursurilor din cadrul Școlii primare ortodoxe „Sf. Stelian” din Bistrița și sfințirea Bisericii monument istoric din Săliștea Veche, județul Cluj.

De asemenea, amintim seria de manifestări religioase-culturale și editoriale propuse pentru a marca: Centenarul Eparhiei Clujului (1921-2021), un secol de la nașterea vrednicului de pomenire Mitropolitul Bartolomeu Anania și un deceniu de la alegerea și întronizarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei ca Arhiepiscop și Mitropolit.

Dialogul dintre cler și mireni în Biserica Ortodoxă

Conform Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea eparhială este organismul deliberativ pentru toate chestiunile administrative, economice, culturale, social-caritative și misionare ale Eparhiei. Aceasta se compune din reprezentanți ai clerului și credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, aleși pe termen de 4 ani, numărul total al membrilor fiind de 30.

Implicarea mirenilor în actul de organizare a vieții bisericesti reprezintă o componentă esențială a Ortodoxiei românești, care pune accent pe conlucrarea celor două dimensiuni ale Bisericii: poporul și clerul.

Biroul de presă al Arhiepiscopiei Clujului

Pr. Cornel Coprean

¹ Valeriu Anania, *Memorii*, Polirom, Iași, 2008, Iași, p. 686.

² *Idem*, p. 687.

³ *Idem*, p. 8.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop Vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Zece ani, zece ctitorii misionare.

Părintele Mitropolit Andrei la ceas aniversar

Lubindu-și satul natal din Țara Codrului, îi place Părintelui Mitropolit Andrei să îl citeze mereu pe poetul Lucian Blaga, atunci când acesta așeza buna temelie a vieții, cu valențele ei religioase, acolo, în acel tărâm aflat la intersecția dintre lumi: „Eu cred că *veșnicia* s-a născut la sat. / Aici orice gând e mai încet, / și inima-ți zvâcnește mai rar, / ca și cum nu ți-ar bate în piept, / ci adânc în pământ undeva. / Aici se vindecă setea de mântuire...” (Sufletul satului). Aceste versuri, asumate personal, discret, dar foarte consistent, se transformă într-un mesaj programatic, chiar și fără o exprimare explicită, ci, mai degrabă, verificat și validat prin consecvența lui întrupare în fapte concrete. Devin „metodologie de viață”.

Ca un om al timpului, Părintele Mitropolit Andrei preia principiile sănătoase creștinești și românești din „sufletul satului” și le adaptează la fapte, în Cluj-Napoca, în orașe, și la sate. Cuvântul devine faptă, în sensul aceluia biblic „să fie”, și se face, transformându-se în context. Dar și în sens invers, verifică, ascultă, privește, trăiește contextul, și de aici „naște” textul, cuvântul scris sau proclamat. Înaltpreasfinția Sa este cel care propovăduiește de la amvon, dar și cel care face pe teren, omul cuvântului și deopotrivă al faptei.

Textul de față reprezintă un popas aniversar. La 25 martie 2021 se împlinesc zece ani de când Înaltpreasfinția Sa a fost întronizat ca cel de-al doilea mitropolit al nou-reînființatei Mitropolii a Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului (ulterior a Clujului, Maramureșului și Sălajului) de către PF Părinte Patriarh Daniel, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Cuvântarea sa în ziua instalării în catedrala din Cluj-Napoca, atunci la nivel de perspective, se vedește acum și în dimensiunea ei retrospectivă. Cei zece ani care s-au scurs l-au validat și consolidat în acest proiect de lucrare misionară în deplină manifestare. Pentru a argumenta acest lucru, voi evoca succint zece realizări ale sale, corespunzătoare simbolic celor zece ani de misiune la cârma mitropoliei. Nu îmi propun să identific vreo ierarhie în această succesiune, de vreme ce realizările sunt din diverse domenii, ce nu pot fi ușor comparate.

Voi începe lista cu un proiect foarte de suflet al Înaltpreasfinției Sale, *ctitorirea unui nou sediu modern și a unui cămin studențesc pentru Facultatea și studenții de la Teologie*. Această ctitorie reflectă preocuparea sa față de tinerii teologi, viitorii preoți, profesori de Religie, iconografi sau lucrători sociali. Tot la capitolul „investiție tineri și educație”, voi aminti o a doua mare realizare – fondarea *Colegiului ortodox*, o structură de învățământ, începând cu nivelul grădiniță, continuând cu cel primar și gimnazial, și terminând cu cel liceal. În această instituție li se oferă în prezent, anual, la peste 900 de copii un mediu favorabil și sigur pentru un studiu serios, dar și o formare morală creștină. Rămânem în aceeași zonă, și voi aminti, în al treilea rând, ctitorirea unui centru de tineret în județul Bistrița-Năsăud, la Sîngeorz-Băi – *Centrul Misionar pentru Tineret*, „Pr. Prof. Ioan Bunea” (și cel de-al doilea în proces de construire la Câmpenești, în apropiere de Cluj-Napoca). Scopul acestui centru este acela de a le oferi tinerilor un climat potrivit pentru organizarea de activități non-formale (tabere, conferințe, sesiuni de comunicări), în vederea realizării unei educații moral-religioase. Consemnăm acum, în al patrulea rând, un eveniment cultural de excepție, dedicat tot tinerilor, organizat la Cluj-Napoca. Este vorba de „*Întâlnirea Tinerilor Ortodocși din Europa*”, în perioada 4-7 septembrie 2015, o premieră pentru întreaga lume ortodoxă, la care au participat peste 6000 de tineri din țară și din străinătate.

La mijloc de listă voi aminti acum un alt proiect de suflet al Părintelui Mitropolit, de maximă utilitate, atât la nivel administrativ, cât și pastoral sau cultural. Este vorba de *Centrul misionar-social de pe Calea Turzii*. Acest edificiu-centru va aduce cu sine o mult mai bună organizare-centralizare a diverselor activități culturale, misionare și sociale, desfășurate disparat și în condiții improprii, pe teritoriul orașului Cluj-Napoca. Voi enumera în continuare *proiectul de mozaicare al Catedralei Mitropolitane*, cu caracter continuu încă din vremea Mitropolitului Bartolomeu. Este una din ctitoriile cele mai puțin vizibile, tocmai datorită consumului mare de timp (și de resurse financiare), față de „cantitatea” vizibilă a produsului final. Continuăm lista ctitoriilor cu poziția a șaptea, legată de *organizarea unui*

centru la Popești, în apropiere de Cluj, adăpostind o tipografie (Renașterea), o brutărie (Artos), cu produse specifice, la care se va adăuga un magazin de desfacere în proximitatea catedralei, dar și o fabrică proprie de lumânări și o topitorie, ca prelungire a acestei fabrici. O ctitorie duhovnicească, dar și edilitară deopotrivă, este și *reînființarea Mănăstirii Sfânta Elisabeta*, fondată de Episcopul Nicolae Ivan, în anul 1935. Această inițiativă are la bază rațiuni misionare, reînnoind vechea tradiție bizantină a mănăstirilor citadine, dar și reparând istoric închiderea năsilnică către comuniști a vechii mănăstiri.

A noua lucrare ctitoricească o legăm de *domeniul filantropiei creștine*. După o extrem de bogată activitate socială în eparhia Alba Iuliei (peste 70 centre sociale), ctitor de instituție la nivel de patriarhie – „Filantropia ortodoxă”, Înaltpreasfințitul Andrei extinde vizibil această preocupare și lucrare și în eparhia Clujului, cu diverse proiecte sociale – centre de vârstnici, cantină socială, îngrijire la domiciliu, serviciu de ambulanță sau transport dializă.

În capătul listei, dar de cea mai mare importanță, o să așez o lucrare greu cuantificabilă cantitativ, ci mai degrabă calitativ și cu manifestare tainic-ascunsă. Înaltpreasfințitul Andrei a creat, discret, sensibil și real, fără nici un fel de proiecții prefabricate, o adevărată *instituție a „părinției spirituale”*. În această școală se poate intra facil, dar absolvirea se întâmplă anevoie. „Certificatul de studii” nu îl dă nici Înaltpreasfinția Sa-Părintele, nu se poate completa nici „în regim imediat” de „absolvenți”, ci se dobândește treptat. „Adumbrirea generativă părintească” se vedește în lucrarea ucenicilor, în scopul acesteia, în duhul în care se săvârșește, în consecvența binelui, și, mai ales, în bucuria continuității.

Ar fi greu să sintetizăm la acest capitol profilul Părintelui Andrei, pentru că am risca să simplificăm, să schilodim, să deformăm. Și totuși, un lucru aș îndrăzni să-l subliniez. Părinția Înaltpreasfințitului Andrei se vedește, mai ales, ca manifestare a îmbrățișării dumnezeiești printr-o efuziune nesfârșită, caldă și mângâietoare de bunătate și dragoste. După chipul lui Hristos, (se) dăruiește, iartă, face binele, „enervan” de generos, cu o solidă încredere în efectele lucrării sale, mai ales de durată. El este „investitorul incorigibil”, a cărui atitudine nu este condiționată de schimbări minore sau majore, prețuindu-l pe om în varianta lui originală sau finală, așa cum îl cinstește Dumnezeu.

Acum, la ceas aniversar, cu dragoste și grațitudine, îi urăm Părintelui Mitropolit Andrei „*întru mulți ani buni!*” și îi sărutăm dreapta părintească.

Cuvântul Evangheliei și glasul episcopului. O sută de ani de la nașterea Mitropolitului Bartolomeu Anania

Lu m-am dumirit multă vreme să aștern pe hârtie vreun cuvânt despre Mitropolitul Bartolomeu din mai multe motive. Poate dintr-o ușoară teamă de a nu scrie ceva banal, de a nu greși, sau de a nu schilodi o efigie atât de bine incizată în memoria colectivă recentă. Este foarte greu să scrii despre cineva atât de cunoscut, atât de prezent, atât de admirat și atât de mult evocat, chiar și după moarte. Când posibili cititori ai textului tău sunt chiar contemporanii celui despre care scrii, cei mai mulți, dificultatea unui astfel de demers crește și mai tare, iar riscul care-l însoțește devine tot mai evident. Și totuși, m-am decis în urmă cu un an și mai bine să scriu un mic eseu¹ despre Înaltpreasfinția Sa într-o notă subiectiv-personală, o lectură din perspectiva tânărului student și ulterior preot care-i asculta predicile și îi citea timid opera.

Anul acesta se împlinesc un centenar de la nașterea sa, având aceeași vârstă cu nou-reînființata Episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului. Acesta este contextul care mă provoacă din nou la

creionarea unui text omagial. Provocarea unui astfel de demers o leg de întâlnirea pe care „am avut-o” în amvonul Catedralei Mitropolitane. Îmi va fi greu să uit prima mea „reprezentare” de acolo, o numesc așa din dorința de onestitate. Atunci se întâmplă întâlnirea tainică, în duh și în putere, cu cel pentru care, timp de 18 ani, amvonul catedralei a reprezentat „sfânta sfințelor” a agrării de Dumnezeu, cu Dumnezeu și de la Dumnezeu, „cu durere și cu dragoste pentru omul contemporan”.

Mitropolitul Bartolomeu își asuma și exersa slujirea de arhieru ca un om firesc, sincer, cu un simț al prezenței evident, sobru și elegant, realist și echilibrat. Sunt câteva atribute care însoțesc descrierea care i s-ar putea face cu referire la *slujirea sacerdotală*. „Boieria” vechilor cărturari de care dădea dovadă era exprimată prin solemnitatea prezenței sale, mai întâi, a slujirii, dar și a cuvântului, și prin modul natural, nealterat, fără frică, necrispat în care trăia și interpreta fiecare moment sau eveniment. În ciuda vârstei, comportamentul său dădea dovadă de voiciume, prospețime, era mereu deschis noului, fără complexe față de vârsta tânără și a mentalităților corespunzătoare. Nu era atins de rutină, plictiseală, dând dovadă de capacitatea de a trăi intens fiecare clipă, ca dar de la Dumnezeu și șansă de a face misiune. Prospețimea era dată și de capacitatea de selecție și, mai ales, de obiceiul bun de a se retrage din iureș, din zarvă, din lume, pentru a se liniști, pentru a se așeza, pentru a asculta mișcarea vremii, pentru a se încălzi – de tăcere, de cuvânt, de zvâcnire de viață.

Ca unul care deținea rolul de proestos în slujire, ritmul liturgic era totuna cu vibrația lăuntrică, nu se impunea ca ceva străin, rigid, de factură „reglamentară”, fără agresivitate, dar totuși sobru, cu o căldură și noblețe lăuntrică identificată doar de cei mai atenți și subtili în raportul lor cu realitatea din jur. Era liber de complexe care să-i genereze comportamente agresive, și străin de rutină, tocmai prin ritmul exterior, dar, mai ales, interior, pe care și-l impunea și-l reflecta în afară. Trăirea lui, liturgică era paradoxală, în chipul Arhierelui Hristos, și totuși nu în locul Lui. Comportamentul său era unul apofatic. Deschis și totuși nu extrovertit, fără iz de comercialism, pe care îl detesta fâțiș. Slujirea lui nu se confunda cu o scenă de spectacol, astfel oferind respectul cuvenit și respectând tonul grav, solemn, al celebrărilor liturgice.

Vom face acum câteva aprecieri referitoare la *predică* și la cuvântul împărtășit poporului. Ne vom referi la trei posturi, care se suprapun și coexistă într-un mod fericit. Mai întâi, cuvântul său era generat în context liturgic – „*herald liturgic*”, agrăire din mijlocul liturghiei, ca un slujitor al potirului ce era, dar, mai ales, ca reprezentant al comunității euharistice. „Cuvântul s-a întrupat”, de aceea și agrăirea sa venea din această întrupare, ca suprapunere peste viață, ca logos al vieții. În al doilea rând, ca „*predicator harismatic*” se vedea sau se descoperea ca un fin mânuitor al cuvântului, avea proprietatea cuvintelor, le folosea cu grijă, simplu și firesc, grația excesiv de limpede, cu puține cuvinte și accesibile omului mediu, argumenta logic, avea un discurs structurat și o tematică clară, dar și un scop al cuvântării bine evidențiat. Și, în al treilea rând, era „*un avocat al poporului*”. Deși primatul în cuvântul său îl deținea proclamarea Împărăției de sus, totuși această realitate nu era descrisă într-o formă de excesivă spiritualizare, străină de viața zilnică, de problemele contemporane, de context, ci ea venea tocmai ca alternativă la îndemână pentru a completa viziunea intens secularizată asupra vieții și a lumii. Mandatul acesta era întărit de conștiința că era portavocea Cuvântului, de aceea proclama evanghelia cu siguranță și curaj, dar o și aplica în contexte concrete. Înaintea oamenilor era purtătorul de cuvânt al Lui Dumnezeu, iar înaintea lui Dumnezeu era reprezentantul comunității încredințate spre păstorie.

Concluzionând acest scurt eseu omagial, vom afirma că Mitropolitul Bartolomeu este încă „o carte deschisă” prin ceea ce personalitatea sa încă poate să ne ofere, nouă celor care venim după. Voi cita un singur comentariu anonim la emisiunea „Profesioniștii”, realizată de Eugenia Vodă, din spațiul virtual, spre exemplificare în acest sens: „*Îl ador pe părintele Anania. Astăzi am revăzut acest interviu pentru a patra sau a cincea oară deja, de când a fost publicat și încă pot spune că e cel mai frumos om pe care l-am văzut vreodată! Fața lui luminoasă, zâmbetul sincer și cald... Aș vrea să știe, de unde este, ca oamenii încă îl mai iubesc!*”

La împlinirea a 100 de ani de la nașterea sa, îl omagiem și-i cinstim memoria sa de slujitor, omilet, de mesager al L(1)ogosului, săvârșim un exercițiu de permanentă admirație și ne străduim să fim învățați buni, la picioarele amvonului, cu cărțile sale în mână și în reverență în fața mormântului său...

¹ „Mitropolitul Bartolomeu – predicator al tinerilor”, în *Renașterea*, 1 (2019), p. 5.

² <https://www.youtube.com/watch?v=13D8dHb6K88>, 16 noiembrie 2020.

Mitropolitul Primat Miron Cristea, autorul titlaturii oficiale a eparhiei Clujului: „A Vadului, Feleacului și Clujului”. Restituiri la centenar (I).

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

La sfârșitul lunii martie se împlinesc o sută de ani de la dezbaterile în Parlamentul României a proiectului de lege referitor la înființarea Eparhiei Clujului. Nucleul acesteia a fost constituit în vara anului 1919 prin întemeierea „Consistoriului Ortodox Român de la Cluj”, care și-a început activitatea în toamna aceluiași an, când asesorul consistorial Nicolae Ivan a descins în urbea majoritar maghiară de pe Someșul mic cu un geamantan, un mănunchi de acte, un seif, câteva piese de mobilier și unele resurse financiare, însă puternic motivat de implementarea proiectului mitropolitului Andrei Șaguna și de misiunea încredințată de Sinodul arhiepiscopozan transilvan de a „reînvia și înactiva vechea episcopie ortodoxă a Vadului pentru credincioșii din părțile nordice ale Ardealului”, cum însuși scria în prima circulară adresată prea onoraților protopopi, onoratului cler și iubitului popor ortodox din „dieceza Clujului”¹.

În toate actele oficiale emise de Sinodul arhiepiscopozan de la Sibiu, de Consistoriul de la Cluj, de Resortul Cultelor și Instrucțiunii Publice al Consiliului Dirigent, în corespondența privată și publică a președintelui consistoriului Nicolae Ivan și a celorlalți membri consistoriali, în documentele administrative, în gazeta eparhială „Foaia bisericească” și în presa laică și bisericească dintre primăvara anului 1919 și vara anului 1921, titlatura și denumirea noii structuri bisericești a fost „Eparhia Clujului”, „Dieceza Clujului” și „Episcopia Clujului”, respectiv eparhia, dieceza, episcopia din Cluj. Este adevărat că dintru început atât Nicolae

Ivan, alături de ceilalți membri ai consistoriului clujean, cât și alte fețe bisericești și personalități publice au făcut referire la rădăcinile medievale ale noii eparhii, amintind explicit Episcopia Vadului și Eparhia din Feleac, patronate de voievodul Ștefan cel Mare al Moldovei, dar niciunul dintre ei, în niciun document nu a alăturat cele trei localități pentru a desemna titlatura noii eparhii, identificată de toți după localitatea unde îi fusese stabilită reședința.

Cui i se datorează, așadar, titlatura adoptată de Parlamentul României și sancționată de regele Ferdinand I prin decretul regal nr. 3235 din 18 iulie 1921? Cine este autorul acesteia și care au fost argumentele sale? Răspunsul este unul foarte clar și lipsit de echivoc: Mitropolitul Primat Miron Cristea, primul nostru patriarh! Membru de drept al Senatului României, la fel ca toți ceilalți episcopi, Mitropolitul Primat Miron Cristea s-a implicat activ și decisiv în procesul de reorganizare și unificare a Bisericii Ortodoxe Române, desfășurat între anii 1919 și 1925.

Ardelean de obârșie, bun cunoscător al istoriei Bisericii și al administrației ecleziastice din Transilvania, Miron Cristea a luat cuvântul în cadrul tuturor ședințelor Senatului referitoare la chestiunile bisericești. Intervențiile sale au fost adesea decisive și au marcat evoluția istorică a Bisericii, așa cum s-a întâmplat și în cazul dezbaterilor referitoare la înființarea noii Episcopii a Clujului. Analizând și discutând proiectul în ședința Senatului din 29 martie 1921,

mitropolitul primat a ținut o memorabilă cuvântare în care a insistat asupra ideii edificării noii episcopii pe bazele fundațiilor istorice medievale, năruite de vitregia vremilor. În opinia sa, „prin acest proiect de lege nu facem decât să reînviem o veche tradiție a strămoșilor noștri și anume revenim la moștenirea marelui și sfântului voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare”. Tradiția strămoșilor și moștenirea ștefaniană nu trebuiau însă corelate numai cu Episcopia Vadului, cum era reliefat în proiectul ardelenilor, ci, așa cum sublinia Miron Cristea, și cu „a doua tradiție sau temelie, a Feleacului, pe care proiectul, din scăpare de vedere, nu o scoate la iveală”. Argumentele sale au fost și rămân relevante, având susținere documentară: „În acest Feleac era la 1488 o episcopie (...), o biserică gotică a Sf. Paraschive, care este și astăzi în stare bună. (...) La 1498, Isac vistierul lui Ștefan cel Mare, a dăruit o prea frumoasă evanghelie ferecată în argint episcopiei de la Feleac. Mi se pare că este aceeași care se păstrează și astăzi și are istorică inscripție că aici în Feleac este chiar o metropolie ortodoxă”. Chiar dacă între timp Evangheliarul a fost răstăcit, inscripția vistiernicului Isac, semnalată pentru prima oară de Timotei Cipariu, menționează într-adevăr că dania a fost făcută „pentru Mitropolia din Feleac”. Analizând inscripția și coroborându-o cu alte surse documentare, mai mulți istorici, clerici și mireni, au susținut fără echivoc existența unei Mitropolii Ortodoxe cu sediul la Feleac la cumpăna secolelor XV-XVI².

Fundamentat pe acest adevăr istoric, Mitropolitul Primat Miron Cristea a considerat omiterea Feleacului din titlatura noii eparhii clujene o scăpare inacceptabilă, care trebuia neapărat corectată. Din acest motiv a înaintat Senatului propunerea „ca această episcopie să se cheme «a Vadului, Feleacului și Clujului»”, menționând apoi că orașul ales ca reședință este „azi centrul politic și cultural al întregului ținut”, prin adoptarea acestei titlaturi fiind restatornicite cele „două tradiții strămoșești”. Propunerea lui Miron Cristea a fost salutată de Octavian Goga și de mitropolitul Nicolae Bălan, și apoi aprobată cu o majoritate de 88 voturi, contra unul. Astfel, în ședința din 29 martie 1921, Senatul a votat Legea care decreta: „Se reînființează vechea episcopie ortodoxă română a Vadului și a Feleacului (...) purtând titlul de Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului și având reședința la Cluj”³.

Primul sinod diecezan al eparhiei, întrunit în ședință ordinară la Duminea Tomii, în 25 aprilie/8 mai 1921, a trimis cinci „telegrame de adeziune” Regelui Ferdinand, Mitropolitului Primat Miron Cristea, Mitropolitului Nicolae Bălan, Ministrului Cultelor Octavian Goga și profesorului Nicolae Iorga. Miron Cristea a răspuns a doua zi cu un mesaj profund emoționant, prima frază meritând a fi reținută: „O lacrimă de mulțumire sufletească mi-a stors telegrama primului Sinod al Eparhiei Vadului, Feleacului și a Clujului, la a cărei temelie cu ajutorul lui Dumnezeu dat mi-a fost a așeza o puternică peatră, nu numai ca Metropolit-Primat al Românilor, ci și ca un smerit și recunoscător fiu al acestei Eparhii, născut la gura Murășului”⁴.

Acum, la centenarul eparhiei noastre, când îi pomenim cu evlavie pe fondatori, trebuie să ne amintim că între ei s-a numărat și Patriarhul Miron Cristea, căruia îi datorăm titlatura ei oficială.

Cuvântarea Mitropolitului Primat al României, Miron Cristea, în plenul Senatului României cu privire la reînființarea „Episcopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului”, cu reședința la Cluj, București, 29 martie 1921⁶.

Domnule Președinte,

Domnilor Senatori,

În cazul restatornicirii vechii episcopii de la Oradea-Mare⁷ n-am făcut

³ Alexandru Moraru, *Scurt istoric al Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului 1921-2006*, ediția a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2006, pp. 28-35; Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Românești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, ediția a doua, revăzută și întregită, Editura Episcopiei Devei și Hunedoarei, Deva, 2018, p. 138-142.

⁴ Sebastian Stanca, *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului*, pp. 42-43.

⁵ *Idem*, p. 40.

⁶ Sebastian Stanca, *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului*, pp. 139-141.

⁷ A fost reînființată oficial în vara anului 1920, prin legea adoptată de Senat (23 iunie 1920) și de Camera Deputaților (13 august 1920), apoi publicată în Moni-

altceva, decât am reînviat o veche tradiție a părinților noștri; și astăzi avem fericirea rară ca, după o vacanță înăbușită de dușmanii neamului, care a durat 226 de ani, să vedem chiar aici pe întâiul episcop, pe martirul Roman Ciorogariu⁸ (aplauze prelungite), care astăzi a primit din mâna M[ajestății] S[ale] Regelui tuturor românilor cărja arhiepiscopală a celei mai expuse părți din românime, ca să fie acolo strajă neadormită, precum a credinței noastre strămoșești, așa și a intereselor patriotice și naționale. Așa și prin acest proiect de lege nu facem decât să reînviem o veche tradiție a strămoșilor noștri și anume revenim la moștenirea marelui și sfântului voievod al Moldovei, Ștefan cel Mare.

În adevăr, Ștefan cel Mare, după cum ne spune istoria la sfârșitul veacului al 15-lea, când devenise domn peste o parte însemnată din nordul Transilvaniei până la Ciceu, după vechile obiceiuri ale vechilor domni, atât moldoveni, cât și munteni, a împlântat crucea, troița credinței noastre strămoșești, în părțile acestea îndepărtate și a înființat în comuna Vadului o frumoasă și sfântă mănăstire închinându-o Maicii Domnului și totodată și o nouă episcopie ortodoxă română, aducând din Suceava istorică episcop sfințit⁹.

Istoria ne mai spune că primul episcop sfințit a fost Ilarion pe la 1523, iar la 1526 amintește istoria pe un altul, Anastasie, care de Petru Rareș a fost folosit și în delicate misiuni diplomatice. Iar în afară de aceștia, istoria mai amintește alți 12 episcopi, cu titlul de episcopi ai Vadului. Timpurile vitrege au adus cu sine pierderea acelor părți nordice ale Ardealului și s-au pierdut și așezămintele făcute de înaintași, dar nu s-au pierdut, onorat senat, frumoasele tradițiuni, care au ars veacuri întregi sub cenușe cum arde focul cel sacru, până ați venit frații voastre cu ostașii din vechiul regat, care cu sufletul vitejiei lor au împrăștiat spuza și cenușa opresiunilor dușmane, încât astăzi putem reface aceste frumoase tradiții, prin proiectul înfățișat – vorbind în limba timpului lui Ștefan cel Mare – de logofătul¹⁰ trebilor bisericești, d[omnul] Octavian Goga. (Aplauze).

Vadul este azi o mică comună, un sătuleț, pe care d[omnul] Mihali¹¹, care avea loc în fața mea, îl cunoaște mai bine, căci este patria sa restrânsă, în județul Solnoc-Dobâca. El păstrează ca amintiri din timpul lui Ștefan cel Mare numai două locuri: așa numitul „Râtu Vlădicului” și „Moara Vlădicului”. Aceste două tradiții, care nu s-au pierdut reînvoie astăzi și sperăm că vor lua putere mai mare ca în timpul lui Ștefan cel Mare. Aceasta este una din temelii pe care vrem s-a așezăm noii episcopii de la Cluj, a Vadului; iar a doua tradiție sau temelie, este a Feleacului, pe care proiectul, din scăpare de vedere, nu o scoate la iveală.

Feleac este o comună românească din preajma Clujului, frații voastre, care v-ați ocupat cu cele de dincolo de Carpați, cunoașteți „cântecul lui Iancu”, care eternizează oștile ce coborau din Munții Apuseni spre Clujul dușmanilor noștri: „Pe drumul Feleacului Merg oastea Iancului”¹².

În acest Feleac era la 1488 o episcopie, unde era episcop un Marcu. Istoria mai amintește pe Petru și pe Danciu, pe care istoricul Iorga îl face identic cu un Daniil, care zidise acolo o biserică gotică a Sf. Paraschive, care este și astăzi în stare bună. Acolo încă găsim urmele marelui voievod Ștefan cel Mare. La 1498, Isac vistierul lui Ștefan cel Mare, a dăruit o prea frumoasă evanghelie ferecată în argint episcopiei de la Feleac. Mi se pare că este aceeași care se păstrează și astăzi¹³ și are istorică inscripție că aci în Feleac este chiar o metropolie ortodoxă¹⁴.

Eu cred că în proiect s-a scăpat din vedere această tradiție a lui Ștefan cel Mare, de aceea numește episcopia numai „Episcopia Vadului”. De aceea eu fac propunerea ca această episcopie să se cheme „a Vadului, Feleacului și Clujului”, care e azi centrul politic și cultural al întregului ținut, pentru ca astfel să se reînființeze ambele aceste două tradiții strămoșești (subl. mea).

După acestea, d[omniilor] senatori, eu nu vă cer votul, căci sunt conștient că toți îl veți da cu toată dragostea – ca fii buni ai legii strămoșești simțiți la fel – votând în unanimitate acest proiect de lege, ci închei cu cuvintele: fericiti să vă simțiți toți astăzi, că v-a învrednicit Dumnezeu, ca prin votul ce-l veți da ca niște nepoți aleși ai marilor înaintași, să reînviați frumoasa tradiție și moștenire a lui Ștefan cel Mare și Sfânt. (Aplauze).

torul Oficial în 30 august 1920. În 1/14 octombrie 1920 a avut loc prima ședință a sinodului eparhial, iar în 3/16 octombrie a fost ales primul episcop în persoana arhimandritului Roman Ciorogariu, hirotomit în capela mitropoliei din București în 13/26 martie 1921, investit de regele Ferdinand în 16/29 martie și instalat în catedrala cu lună din Oradea în 20 septembrie/2 octombrie 1921.

⁸ Roman (Romulus) Ciorogariu (6 decembrie 1852-21 ianuarie 1936), arhimandrit, vicar la Oradea, rector al Seminarului Teologic-Pedagogic din Arad, membru de onoare al Academiei Române, deputat în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, episcop ortodox al Oradiei între martie 1921-ianuarie 1936. Este numit „martir”, pentru că a fost rănit grav la brațul drept în atentatul cu bombă din Senatul României, în 8 decembrie 1920.

⁹ Amănunte despre mănăstirea și episcopia ștefaniană de la Vad, vezi: Nicolae Edroiu, „Rolul Episcopiei Vadului în viața religioasă a românilor ortodocși din nordul Transilvaniei”, în Ștefan Iloaie, Bogdan Ivanov (ed.), *Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului la 90 de ani (1921-2011)*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012, pp. 53-62.

¹⁰ Logofăt, în Evul Mediu românesc era marelui dregător în fruntea ierarhiei boierilor români din Țara Românească și Moldova.

¹¹ Este vorba despre omul politic ardelean Teodor Mihali (1855-1934), născut în comuna Prislop, comitatul Solnoc-Dobâca, astăzi Boiu Mare, jud. Maramureș, la nici 20 de km de localitatea Vad.

¹² Se face referire la legiunile românești din timpul revoluției și a războiului civil dintre anii 1848-1849.

¹³ Tetraevangheliarul a fost semnalat de către Timotei Cipariu în 1870 și de Bogdan Petriceicu Hașdeu în 1882. În anul 1922 se păstra la Blaj, dar apoi a dispărut în împrejurări necunoscute.

¹⁴ Miron Cristea citează fie din Nicolae Iorga, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria. Volumul I până la mișcarea lui Horea (1784)*, București, 1915, fie din Ioan Lupaș, *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Sibiu, 1918.

¹ Sebastian Stanca, *Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, 1910-1929*, Tiparul Tipografiei Eparh. Ort. Rom., Cluj, 1930, pp. 132-135, anexa 5.

² *Ibidem*, pp. 15-45, 125-139; Arhiva Arhiepiscopiei Clujului, *Protocoloalele Ședințelor Plenare ale consistoriului pe anii 1919-1921*; *Protocolul Sinodului ordinar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Transilvania ținut în anul 1918*, Tiparul Tipografiei Arhiepiscopozane, Sibiu, 1922; *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului ținut la Cluj în anul 1921*, Cluj, 1921; *Foaia bisericească. Organul Eparhiei Ortodoxe Române din Dieceza Clujului*, Anul I, Nr.1, Cluj, 1 octombrie 1919; Sebastian Stanca, „Istoricul Episcopiei Clujului”, în *Căldarul Clujului Românesc pe 1923*, Anul I, edat de Consistorul ortodox român din Cluj, Tipografia Dr. S. Bornemisa, Cluj, pp. 110-127.

Bartolomeu à la Montaigne

Dr. Eugen-Adrian Truța

Ar fi prea patetic să scriu: *Noi nu l-am avut pe Montaigne, însă ne-a salvat Bartolomeu*. O atare frază în epoca portretelor de marțipan pare desuetă și se lasă amendată de suspiciunea unor interesate subterane.

Conștient de acest pericol, îmi asum riscul unor rânduri *citibile* care se adaugă multor altora ce și-au luminat slovele din întâlnirile directe cu Mitropolitul Bartolomeu Anania, pe când ale mele provin doar din interacțiunea cu scriitura Domniei Sale.

Întâi să deslușesc titlul, care pare a compara pe vrednicul nostru vlădică, de la a cărui pășire *dincolo* numărăm zece ani, cu mult mai cunoscutul creator al genului eseistic din Franța secolului al XVI-lea: Montaigne. Mărturisesc că lectura Memoriilor lui Valeriu Anania a prilejuit spiritului meu post-modern intensitatea unor acelorași trăiri încercate în preajma *încercărilor* mai sus amintite. Dacă în „Eseuri”, Montaigne procedează la devoalarea unor conținuturi profunde în tandem cu scurte confesiuni personale, dar mai ales cu referințe la cultura greco-romană asortată cu remarci de detașare sapiențială, în „Memorii”, Valeriu Anania operează cu materialul propriei sale umanități pe care îl oferă nealterat cititorilor *însetați de suflete*, pentru ca, în acest fel, cel direct interesat să poată accesa resorturile cele mai intime și mai calibrate ale înțelegerii *rânduiei* vieții, așa cum îi plăcea Mitropolitului să numească parcursul biografic al fiecăruia.

Să ne amintim detașarea și plăcerea simplității relatate din interviul acordat doamnei Eugenia Vodă în emisiunea „Profesioniștii” și vom putea întreține în minte imaginea volubilă a unui suflet care se povestește în admirabilă-i frământătură destinată asistată, cum altfel decât providențial, căci cum am putea pricepe robustețea fizică și spirituală a celui care a bătătorit căile vieții cu mult mai mulți pași decât ne-au fost rezervați nouă celorlalți.

Visceralitatea penitei sale l-a ținut permanent departe de claustrofobicul idiom clerical și de tentația autoreferențială care i-ar fi fost îndreptățite de anii din temniță sau surghiun. Odată ce ai frecventat cele mai adânci zone ale conștiinței umane care și-au dezgolit vulnerabilitatea până la a atenta la propria integritate fizică, nu te mai poți comporta profesionist în discursul tău. Ortodoxia Mitropolitului Bartolomeu nu era îndatorată unei agasante nevoi de prim-plan, ci nutrea în frumusețea elocinței sale un traseu de libertate către care eram și suntem cu toții invitați. Așa cum Montaigne atinge nevoia de cumpănire existențială și libertate, la fel Înaltpreasfințitul Bartolomeu convoca la ospățul credinței libertatea ca fundament al vederilor. Intervalele petrecute în căsușul protector al mănăstirilor protectoare și al stânelor izbăvitoare, dar și adierea de libertate americană fac din acest vrednic ierarh modelul virtuții

ce trebuie strigate perpetuu și apăsat: „Trăiți ca oamenii liberi, dar nu ca și cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu” (I Petru 2, 16).

Oamenii l-au numit pe drept cuvânt *Leul Ardealului* și aceasta era un fel de recunoaștere a forței sale interioare ce nu a putut fi zdruncinată de călirile nedrepte ale vieții și pentru că simțeau în vocea predicatorului lor iubit că mlădierea frazelor venea din asurzitoarea aruncare în slujirea lui Hristos. Era limpede pentru orice ascultător că nu se putea ca o funcție sacerdotală înaltă să fi transformat peste noapte această voce din a unui

cățeluș oarecare într-un leu năprasnic, ci mai cu seamă autoritatea sa provenea din acordul unanim că un vânt năvalnic locuia în mâna forte a acestuia și era îndestulător să simți suflul înmiresmat de credință al omului care invita la Evanghelie pentru a înțelege originea puterii ierarhice: nu sceptra, nu mitra, nu cinstea, ci tumultul credinței certe probate în focul vieții.

În egală măsură știam din celelalte volume apărute sub lumina tiparului literar că dinamica sa creatoare a creat o verosimilitate de netăgăduit ce și-a instalat frumusețile spiritului în corturile minților noastre și cere astăzi – de ce nu?! – o ecranizare de valoare.

Pe de altă parte, diortosirea Sf. Scripturi a reprezentat ultima și înțeleaptă sa jertfă adusă Evangheliei în ordinea limpezirii, adnotării și aducerii la zi a textelor fondatoare ale credinței creștine, lucrare monumentală redactată în aceeași notă a dezinvolturii limbii care i-a caracterizat mereu alcătuirea frazei.

Îmi aduc aminte mereu gerul dogorător care i-a însoțit prohodul iernatic și momentul de intensă emoție din Piața Avram Iancu ce m-a convins iremediabil și veșnic, necunoscându-l aievea, dar văzându-l în duhul literei și al prediciei, că Părintele Mitropolit Bartolomeu va fi pe pomelnicul meu zilnic, întrucât de acum știam că nu mai aveam ce să răspund Dreptului Judecător Nemitarnic atunci când în preajma cântării faptelor mele voi fi întrebat dacă am urmat „mai-marilor voștri în credință” (Evr 13, 7):

„Da, Doamne!

Am înțeles că Biserica își recheamă sub drapel pe bătrânul ei oștean.

Și m-am supus” (Memorii).

Doar că o voi face *à la Montaigne*.

Panteonul Ierarhilor noștri

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

In fața Catedralei Mitropolitane din Cluj Napoca, la mică distanță de impunătoarea statuie a lui Avram Iancu, se află chipurile cioplite în bronz de sculptorul clujean Alexandru Păsat, ale ctitorului Nicolae Ivan și cărturarului Bartolomeu Anania, doi dintre înaintași și ziditori ai spiritualității românești. Posteritatea și-a plătit cu aceasta, datoria de recunoștință față de cele două suflete alese, care au împodobit galeria gânditorilor, vizionarilor și realizatorilor ce au trasat brazde adânci și roditoare în ogorul spiritual al patriei.

Prin munca chibzuită și stăruința nepregetată a Episocopului Nicolae Ivan, a fost restaurată, din risipirile-i seculare, Episcopia Vadului și a Felea-cului, ale cărei începuturi istorice erau adânc înrădăcinate în trecutul acestei regiuni, până în zilele domniei moldovene a lui Ștefan cel Mare. Dar restaurarea aceasta trebuia adusă în legătură cu fostul centru politic și cultural-științific al provinciei, cu cetatea Clujului, unde erau cele mai grele probleme de dezlegat pentru încetățenirea și perpetuarea ideii de stat român. Dintre toate, în condiții deplin mulțumitoare a putut fi dezlegată problema restaurării și organizării Episcopiei ortodoxe-române, fiind ea încredințată prin votul Sinodului electoral din anul 1921 unui om cu vaste experiențe, cu neobosită putere de muncă și de inițiativă, cu uimitoare pătrundere a situațiilor dificile, cu darul creștinesc de-a face din dușmani prieteni, cu neprecupețită prețuire a forțelor de valoare pozitivă, la care putea să apeleze în scopul îndeplinirii proiectelor sale, și cu un fericit neastâmpăr de creațiune a P.S. Nicolae Ivan, prin râvna căruia ne-am învrednicit a vedea înfiptă, în inima Clujului, Catedrala Ortodoxă Română, cea mai trainică și mai sfântă chezașie a libertății și unității noastre naționale-politice¹.

După 85 de ani, inspirat de Duhul Sfânt, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a hotărât să valideze propunerea Arhiepiscopului Bartolomeu Anania de a înființa o nouă Mitropolie cu sediul la Cluj, numită Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului. Pentru că la noi, la români, biserica și patria au unul și același stindard, rostirea lui Dumnezeu, prin care a îndemnat credincioșii să participe la marea comuniune prilejuită de înălțarea la rangul de Mitropolit al arhiepiscopului Bartolomeu al Clujului și inaugurarea noii Mitropolii, a fost primită de către creștinii ardeleni ca pe o chemare sub drapel. Încă din seara zilei de 28 martie 2006, în Piața Avram Iancu din Cluj se adunaseră mii de oameni, pentru a întâmpina aducerea Sfintei Icoane Făcătoare de Minuni de la Mănăstirea Nicula. Mulți dintre ei au rămas peste noapte, în ciuda vântului tăios, pentru a priveghea așa cum se cuvine pe mama care și-a sacrificat pruncul pentru mântuirea noastră. La Arhiepiscopie, luminile au rămas aprinse până târziu spre miezul nopții. Probabil că „bătrânul oștean”, meticulos și pedant, așa cum îl știm, făcea împreună cu vrednicii săi consilieri ultimele pregătiri pentru marele eveniment de a doua zi.

Ultima fărâamă de îndoială, strecurată în sufletul unora dintre credincioși datorită unui joc mediatic poate prea agresiv, a fost risipită de prospețimea unei dimineți superbe de martie. Înțelegând că biserica națională e, prin urmare, locul sfânt în care vorbește Domnul cu un anumit popor și-i trimite prin ea darul mântuirii, iar poporul respectiv, ca o comunitate spirituală întemeiată prin puterea aceleiași credințe se înfățișează prin biserică înaintea Domnului, sute de mii de credincioși au

dorit să fie martorii unei reparații istorice mult dorite, ridicarea Clujului la rang de Mitropolie. Credincioșii începuseră să sosească din zori. Îți era mai mare dragul să vezi curgând spre Piața Avram Iancu ceata de grăniceri năsăudeni, conduși de protopopul Ioan Dâmbu, maramureșenii din Moisei cu praporii și icoanele în frunte, sălăjenii în frumosul lor port popular și, nu în ultimul rând, tulnicarii din Munții Apuseni.

Am realizat în acele momente că misiunea bisericii este să trezească simțirea și forțele naționale, însuflețindu-le cu Duhul lui Hristos, cultivând astfel acel naționalism creștinesc, care e în starea să purifice naționalismul politic. Acest naționalism creștinesc nu se înclină nici spre stânga, nici spre dreapta, ci stă drept, cu fruntea înălțată spre cer, fiindcă izvorăște din conștiința de sine a unei națiuni luminată de razele Evangheliei. Acest naționalism nu este trufie, pentru că el nu urăște, nu pizmăiește, ci caută să închege într-o comunitate a iubirii pe toți fiii unei națiuni gata a se jertfi pentru binele ei.

Comuniunea celor douăzeci și opt de episcopi, veniți cu iubire să-i înmâneze arhiepiscopului Bartolomeu al Clujului toiagul mitropolitan, a cuprins în scurtă vreme întreaga mulțime. După citirea Gramatei Patriarhale și a Decretului Prezidențial de recunoaștere a demnității de Mitropolit al Clujului a arhiepiscopului Bartolomeu, acesta a fost înveșmântat de către Patriarhul Teoctist în mantia mitropolitană și a primit toiagul pastoral al Mitropoliei. În cuvântul de învățătură, ținut în fața unei mulțimi de credincioși cum demult nu s-a mai văzut la Cluj, cei doi ierarhi, cu realismul care i-a caracterizat, au evocat necesitatea demersurilor ecumenice din vasta zonă pluriconfesională a Ardealului.

În alocuțiunea sa, președintele României a mărturisit că a ținut mult să fie prezent la ceremonia de la Cluj și a reamintit că România este stat național, îndemnându-i pe cei prezenți: „*Să-I mulțumim lui Dumnezeu și să-L rugăm ca pasul pe care-l face astăzi Biserica să fie înțeles și susținut de întreaga națiune*”... Mulțimea și-a unit vocile într-un impresionant cor, pe care Clujul nu-l mai auzise de aproape patru decenii. După ce acesta s-a stins, cântarea liturgică și dangătul clopotelor i-a învăluit din nou pe credincioși și le-a angajat întreaga ființă la rugăciune și laudă către Dumnezeu.

A fost momentul în care, poate pentru prima dată, statuia lui Avram Iancu din fața Catedralei Ortodoxe a fost apreciată așa cum se cuvine. În acest chip, istoria bisericii s-a împletit cu istoria neamului, iar cel ce nu înțelege taina minunată a acestei legături, să nu ia în derâdere numirea de „*lege românească*”, pentru că dă dovadă nu numai de răutate, ci și de ignoranță.

În ziua de 30 noiembrie 2018, cu ocazia dezvelirii și sfințirii statuiilor celor doi ierarhi ai Bisericii ortodoxe, IPS Andrei Andreicuț, Arhiepiscop și Mitropolit, s-adresat celor aplezenți cu următoarele cuvinte: „*Episcopul Nicolae Ivan a participat la marea adunare de la Alba Iulia, anul următor a venit aici în Cluj, atunci noi românii neavând posibilitatea de a ridica monumente reprezentative, a venit în 1919 în Cluj, cu un geamantan. A zidit această catedrală, a făcut rost de Centrul Eparhial în care funcționăm și acum, a întemeiat Facultatea de Teologie*.” În ce privește Arhiepiscopul și Mitropolitul Bartolomeu Anania „*Aceasta a fost un om de carte, un om deosebit și un pătimitor în închisorile comuniste. De la el multe scrieri ne-au rămas, dar a fost o lucrare monumentală, la care 10 ani de zile și-a pus toată energia – diortosirea Bibliiei*”.

Inaugurarea statuiilor celor doi Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române se înscrie în șirul monumentelor prin care noi cinstim cei 100 de ani de la Marea Unire, a mai spus Înaltpreasfinția Sa².

¹ Ion Lupaș, „La sfințirea Catedralei Ortodoxe din Cluj”, în Rev. Renașterea, anul XI, nr. 44, Cluj, 5 noiembrie 1933, pp. 1-2.

² Ziarul Lumina, 3 dec. 2018, p. 1.

Jurnal (martie-aprilie 1997)

Dr. Nicoleta Pălimaru

25 martie, Bunavestire

Am fost la catedrală, unde a slujit și a predicat IPS Bartolomeu. Înainte de a-și începe predica, a ținut să precizeze că „Liturgia de azi a primit o nuanță deosebită prin cântările de la străna, prin participarea corurilor din Bulgaria, Grecia, Serbia, București, care au oferit un repertoriu preclasic al muzicii bizantine...”

Idei din predică:

1. „Sărbătoarea de azi poartă în ea atâta gingășie, puritate, atâta albastru de azur. Uimirea Fecioarei Maria, la primirea veștii, se transformă în nedumerire”.

2. IPS s-a oprit asupra verbului „a umbri”. „Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Prea Înalt te va umbri”, îi spune arhanghelul Fecioarei. Verbul „a umbri” este un cuvânt cheie. În limba greacă „σκιάζω” înseamnă „manifestarea puterii lui Dumnezeu asupra unui om”. Termenul apare în Vechiul Testament.

1. Când poporul lui Israel pornea călătoria de 40 de ani în Sinai, Dumnezeu s-a pogorât sub forma unui nor și a umbrat cortul.

2. În Psalmul 90: „Pe tine, omule, spatele lui Dumnezeu te va umbri”. Te umbrește pe dinafară, dar te luminează pe dinlăuntru. În Psalmul 138: „La vreme de război, Tu, Dumnezeu, mi-ai umbrat capul”.

De asemenea, termenul este prezent și în Noul Testament.

1. La Schimbarea la Față: „un nor luminos a venit și i-a umbrat”.

2. În Faptele Apostolilor, când mulți se vindeau cu umbra lui Petru.

3. La Bunavestire.

Al doilea cuvânt cheie este acordul Fecioarei „Fie!”

Cu acest „Fie!” asistăm la o a doua naștere a lumii; e renașterea lumii în sens duhovnicesc. De acum începe istoria creștină. Bunavestire precede istoria lumii. Istoria creștinismului începe cu „Fie!” și nu, după cum credea M. Eliade, cu convertirea lui Pavel. În Maica Domnului se consumă taina cea din veac. Păntecele Fecioarei devine casă a lui Dumnezeu, ca și cortul mărturiei din Vechiul Testament.

După amiază, la ora 17⁰⁰, am fost la sfințirea capelei din Gheorgheni, de la Liceul Pedagogic Gh. Lazăr. După ce a rostit rugăciunile rânduite și după ce a sfințit capela, IPS Bartolomeu a ținut un scurt cuvânt de învățătură (15 minute), pe care l-a început cu constatarea: „Hristos a reintrat în școală”. Spunea că e prima oară de când este arhieru când sfințește o capelă din incinta unui liceu. A vorbit apoi despre Clement Alexandrinul (sec. II) care a scris lucrarea „Pedagogul”. După ce a explicat evoluția cuvântului „pedagog”, a precizat: „Pedagogul e bun, iubitor, dar și drept, uneori chiar și aspru, asemenea părintelui care-și ceartă copilul. Psalmistul spune: «Pe cine nu iubește Dumnezeu, nu-l ceartă»”.

Capela i-a plăcut IPS Bartolomeu, „e intimă, caldă, cu gust. Când investești un ban în ceva trebuie să fie și gust în lucrul respectiv...”

Înainte de a lăsa școlii ca dar câte un exemplar din cărțile sale cu autograf, s-a referit la rolul dascălului, ce are ca sarcină să formeze, să fie mai bun decât ieri. A povestit momentul când s-a apucat de scris, în clasa a III-a, la 10 ani, datorită învățătorului Nae care i-a spus să scrie că poate peste ani îi va citi cărțile. Pentru el a o fost o încurajare. A pus în versuri lecția de istorie „Lupta de la Călugăreni”, când mergea cu vaca.

„Așa m-am apucat de scris, și nici până azi nu las condeiul din mână”.

30 martie 1997

Ideea pe care mi-am notat-o azi, din predica IPS Bartolomeu la Sfânta Cruce: „Crucea pe care o poartă omul e o suferință, fie sufletească, fie trupească; fie că-i vorba de un dor neîmplinit, de o lacrimă. Contează să ne-o asumăm, chiar dacă ne e dată”.

11 aprilie 1997

Mi-am susținut referatul la Litere, „Parabola lucanică în piesa Hoțul de mărgăritare de Valeriu Anania”, în cadrul Sesiunii de comunicări a studenților.

În sală erau: decanul, prof. Ion Pop, prof. Doina Curticăpeanu, dna Sanda Cordoș, dna Ioana Both și o parte din cei de la Cercul de critică și istorie literară „Ioana Em. Petrescu”. Ștefan Dărăbuș și-a susținut înaintea mea referatul despre „Orbitor” al lui Cărtărescu.

La finalul susținerii, prof. Doina Curticăpeanu m-a întrebat despre termenul „kenoză”.

Domnului decan i-a plăcut că am lucrat pe text și am făcut

analogii cu piese din spațiul universal.

La propunerea Sandei Cordoș, textul va fi publicat în revista *Tribuna*.

După sesiunea de comunicări m-am dus la maici.

În bucătărie se afla și IPS Bartolomeu. Mi-a înmănat banii pentru cartea *Dramaturgia românească*, unde are un interviu din 1973 (sic!). Volumul este coordonat de Mariana Vartic și Aurel Sasu.

Am discutat despre geneza piesei Hoțul de mărgăritare și despre mesajul pe care-l transmite.

M-a întrebat dacă am văzut articolul din „Mesagerul transilvan”: „Biserica Ortodoxă Română cheamă la reconciliere confesională”. Mi-a făcut o copie xerox, pentru că nu-l știam. Mi-a adus Pastorală de Înviere să mă uit peste ea, eventual să fac corecturi. Am observat din nou smerenia IPS Bartolomeu din sfera duhovnicescă, dar și din cea culturală.

13 aprilie 1997

La duminica Cuvioasei Maria Egipteanca, IPS Bartolomeu a slujit și a predicat despre sensul puterii și al domniei. A amintit cuvintele Mântuitorului: „Cel ce vrea să fie mai mare între voi, să fie slujitor”.

A vorbit despre cererea Sf. Efreim Sirul: „duhul de stăpânire nu mi-l da mie”, accentuând că nu e vorba de stăpânire, ci de „duhul iubirii de stăpânire”. „Orice post de conducere este un mod de a-și exercita stăpânirea peste alții. Într-un post de conducere trebuie să te dăruiești, să muncești mai mult decât ceilalți, chiar să te jertfești.

Marii conducători, domnitori ai țării noastre au avut sfetnici: Ștefan cel Mare pe Sf. Daniil Sihastrul, Brâncoveanu pe Ioan de la Horez, Mihai Viteazul pe Sf. Ioan de la Prislop.

„Slujirea aproapelui îți procură smerenia”. „Atunci când te găsești în fundul prăpastiei să nu disperii, iar când ajungi în vârful muntelui să nu amețești”, mai spunea IPS Bartolomeu.

15 aprilie 1997

La vecernie a fost IPS Bartolomeu și a ținut un cuvânt de învățătură referitor la rugăciunea Sf. Efreim Sirul. „Să primim duhul iubirii”, a îndemnat IPS, făcând distincție între dragoste („eros”) tradus prin instinct și iubire („agape”) care este iubirea spirituală, duhovnicescă.

20 aprilie 1997

IPS Bartolomeu a vorbit 35 de minute despre cele două evenimente care au precedat intrarea Domnului în Ierusalim.

1. Învierea lui Lazăr. Înadins a lăsat Domnul să treacă patru zile de la moartea sa, pentru ca lumea să creadă cu adevărat că e vorba de o minune și nu de o înșelătorie.

2. Triumful lui Hristos și Învierea lui Lazăr.

El era la începutul luptei: Patimile. El biruise moartea lui Lazăr, iar acum trebuia să o biruiască și pe a Sa, doar trecând prin moarte.

Sf. Maria Magdalena i-a uns capul lui Iisus și i-a șters picioarele cu părul ei. Ea a intuit că Iisus va fi singur la îngropare (romanii nu lăseau femeile să asiste la așa ceva). Ea L-a plâns, I-a făcut prohodirea. „Numai o femeie poate avea asemenea sensibilități”, a fost observația IPS Bartolomeu.

A vorbit, de asemenea, despre schimbabilitatea mulțimilor: odată îl aclamau, altădată rosteau „Răstigniți-l”. Sf. Ap. Pavel face distincție – preciza IPS – între omul psihic (labil) și omul duhovnicesc (întărit cu Duhul).

După Sfânta Liturghie, am fost la maici. Maica Galineea mi-a mărturisit că IPS Bartolomeu are deprinderi culinare. De multe ori vine și îi mai sugerează câte ceva, de pildă, cum gătea mama lui ostropelul. Îi place să soarbă ciorba. La București, când stătea în garsonieră mânca ce apuca. „Înaltul nu mănâncă mult”, spunea mica Galineea.

22 aprilie 1997

Azi, am fost în audiență la IPS Bartolomeu. I-am cerut și restul predicilor să le corectez. M-a dus prin bibliotecă. Le avea puse pe o masă într-un mic salon. Mi le-a încredințat. Erau cărți de jur împrejur (și cele de la Văratec, și cele de la București, precum și casete și CD-uri).

Mi-a dăruit *Pentateuhul* cu autograf și m-a binecuvântat.

Bartolomeu Anania - un titan al credinței ortodoxe și al culturii române

Elena Părvu

a trecerea a zece ani de când a părăsit lumea pă-mânțească, facem o destăinuire: cum l-am cunoscut pe marele prelat...

Părintele Octavian Picu, preot slujitor la biserica din cartierul nostru, a venit într-o zi și ne-a atenționat: „faceți loc în bibliotecă pentru o carte deosebită...” De altfel, de câte ori venea la Bobotează cu Iordanul, ne admira biblioteca și întotdeauna făcea câteva aprecieri ce ne măguleau, iar discuțiile despre cărți în general, și mai ales despre noutățile editoriale, erau frecvente, de câte ori ne întâlneam.

Dar nu vă amăgiți de astă dată; nu o să fac o recenzie a cărții primite atunci, demult, de la părintele Picu (vă las pe d-voastră să o citiți și să meditați...), dar susțin că este cu adevărat o carte deosebită: *Rotonda plopilor aprinși*, autor – Bartolomeu Valeriu Anania. O carte care m-a impresionat total, și pentru conținut, și pentru stil, dar mai ales titlul... De câte ori vorbesc despre ea, câteva lacrimi mă dau de gol că sunt încă sub vraja ei. Asta m-a determinat să-i trimit distinsului prelat un braț de lalele roșii, odată cu venirea la Cluj... De atunci și până acum, am umplut mai bine de un raft al bibliotecii cu noi volume semnate de Bartolomeu

Valeriu Anania, toate citite și răsfoite cu plăcere de foarte multe ori, mai ales când suntem încercați de vremuri și de viermuiala cotidiană; au efect benefic, ne întăresc, ne dau putere să depășim momentele critice inerente vieții... Dar toată munca distinsului prelat, pusă în slujba cărții și culturii deopotrivă, își găsește expresia în traducerea Bibliei, care a necesitat ani de muncă zilnică, dar finalizată cu succes.

Cât despre venirea la Cluj a înaltului ierarh, ea a fost benefică, atât pentru credincioși, cât și pentru viața orașului. Pregăteam un material necesar unei dezbateri de la clasele a XII, și m-am înscris pentru o audiență, considerând că informațiile venite de la Înalt-preasfințitul ar fi fost cele mai credibile pentru elevi, fiind vorba de detențiile din timpul comunismului, a căror victimă a fost. Am așteptat răbdătoare să-mi vină rândul, dar emoțiile mi-au anulat intențiile, am uitat ce trebuia să-l întreb și m-a cuprins o bâlbâială de necrezut. Da, eram în fața Marelui Mitropolit, a Marelui Cărturar pe care îl citeam și-l

veneram. Am reușit totuși, să apreciez frumusețea și tâlcul cuvintelor adresate credincioșilor cu diferite ocazii și m-am lăsat pe genunchi ca să primesc binecuvântarea sa. Omul din fața mea, cu ținuta impunătoare, dar cu o voce caldă, plăcută, era și un bun psiholog. Pentru detensionarea momentului, mi-a întins o revistă Tabor ce era la primele apariții, cu recomandările aferente... Am mulțumit, am ieșit repede și abia mi-am revenit din emoțiile prin care trecusem. Nu finalizasem scopul audienței, dar o liniște, o fericire interioară m-a cuprins. Strecurându-mă prin mulțimea străzii, meditam tot la frumusețea personalității marelui și inegalabilului Bartolomeu Anania. Câtă nevoie aveam de astfel de oameni ce nu s-au lăsat afectați spiritual de vremurile vitrege de ieri și de azi! Ne-a lăsat și opera sa scrisă, dar și buna rânduială bisericască, pentru că era un bun vizionar și un cutezător. Îi mulțumim!

Ceea ce au apreciat clujenii în mod deosebit la acest Om erau vorbele sale rostite de la amvon și ascultate cu evlavie de noi, credincioși; ne simțeam mai hotărâți, mai determinați în tot ce făceam... A fost o voce rațională, puternică, făcându-se auzită de câte ori era nevoie, atât în plan religios, cât și laic. Deveneam mai bogați cu povețele ascultate, spuse pe un ton prietenesc, apropiat, dar și mobilizator, ce se pretau la scopul propus, acela de a fi și urmate de credincioși, chiar dacă nu puteam să-i mulțumim cu ropote de aplauze...

Acum, acolo sus, pe bolta plină de stele, este una care scân-teiază mai puternic... și ne luminează pe noi, pământeni, trăitori ai acestor vremuri de fobie... Să-i fie amintirea binecuvântată!

In Memoriam Mitropolitul Bartolomeu Anania

Pr. Gavril Vârva

Comemorarea a 10 ani de la plecarea dintre noi a Mitropolitului Bartolomeu, săvârșită în biserica noastră din cartierul clujean Plopilor, am considerat-o ca fiind o datorie de *cuget și simțire* față de modul în care credincioșii comunității noastre parohiale păstrează în suflete amintirea luminoasă a vrednicului ierarh.

Deși s-au scurs 10 ani de la trecerea sa în eternitate, amintirea îi este parcă tot mai vie și tot mai puternică. Iar prezența și strălucirea operei sale luminează cu mai multă tărie după trecerea timpului, deoarece chipul și lucrarea sa au rămas întipărite nu numai în ortodoxia românească, ci și în cea din afara granițelor țării noastre, precum și în lumea ecumenică.

A fost un ierarh adevărat, cu o pregătire deosebită, un apostol al spiritualității românești, un stâlp temeinic al bisericii noastre, care a sprijinit statornic și a ținut aproape de altarul străbun unitatea de credință și de neam a poporului român.

Așadar, duminică 31 ianuarie a.c., cu binecuvântarea Întâistătătorului nostru, Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a avut loc la Biserica Ortodoxă cu hramul *Înălțarea Sfintei Cruci și Sfântul Apostol Bartolomeu* din Municipiul Cluj-Napoca, comemorarea unui deceniu de la trecerea Mitropolitului Bartolomeu la cele veșnice.

Manifestările comemorative au început cu Dumnezeiasca liturghie, celebrată de către un sobor de preoți, avându-l ca proestos pe PC. Pr. Simion Felecan, fost preot la Catedrala eparhială timp de 23 de ani, iar din anul 1988 până în anul 2020 preot paroh la Parohia Ortodoxă *Buna Vestire* din München (Germania). Prin slujire și trăire duhovnicească, soborul sacerdotal a imprimat spiritul de rugăciune și comuniune, înobilând și înfrumusețând biserica și comunitatea noastră, încât pe fețele credincioșilor se putea citi emoția izvorâtă din sfințenia slujbei.

Cuvântul de învățătură a fost rostit de către PC. Pr. Simion Felecan, care în prima parte a vorbit despre însemnătatea misiunii Mitropolitului Bartolomeu la Cluj, după ce orașul de pe Someș, din care a fost expulzat în tinerețe (1947), avea să-l reprimească în anul 1993 ca arhipăstor și luminător. În partea a doua a cuvântului s-a referit la pericopa evanghelică numită *a lui Zahau vameșul*, aprofundând învățătura despre pocăință și credință, condițiile esențiale ale îndreptării și mântuirii personale, precum și dimensiunea iubirii și bunătății milostive a

PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
"ÎNĂLȚAREA SPINTEI CRUCI" ȘI
"СВЯТЫЙ АПОСТОЛ БАРТОЛОМЕУ"
Str. Plopilor nr.46, Cluj-Napoca, Tel. birou parohial: 0264 429 315

In memoriam,
Mitropolitul Bartolomeu Anania
10 ani de la plecarea Sa in veșnicie
Duminică 31 ianuarie 2021

Programul liturgic
ora 10⁰⁰: Dumnezeiasca Liturghie - Invitat: P.C. Simion Felecan
ora 12⁰⁰: Parastas pentru Mitropolitul Bartolomeu

Programul cultural
ora 12⁰⁰: evocare și recital de poezie din opera lui Valeriu Anania
- Poetul Horia Bădescu
- Actrița Dorina Nemeș
- Concert religios

Preot Paroh - Gavril Vârva Preot slujitor - Cristian Tîmar

Slujba parastasului a fost urmată de cuvântul PC. Pr. Paroh, care a vorbit despre momentul întâlnirii sale cu Mitropolitul Bartolomeu, cât și de începuturile slujirii în preajma acestuia ca diacon, secretar de cabinet, secretar eparhial și consilier economic. Se înțelege că n-a fost ușor acest parcurs de 18 ani al slujirii, dar nici imposibil.

Personalitatea marelui ierarh și cărturar a fost evocată de către distinsul poet și om de cultură Horia Bădescu, un nume de rezonanță al Clujului, la care se adaugă și apropierea deosebită a dânsului față de ierarhul comemorat. Am reținut cu interes acest pasaj din panegiricul domniei sale, *această comemorare dovedește că îl păstrăm viu în inimile noastre și că este aici între noi; ea poate fi foarte bine ilustrată de o metaforă a Înaltului Bartolomeu care spunea „o lacrimă la căpătâiul unui mort poartă în ea lumina învierii”*. Această lacrimă spirituală, pe care noi o lasăm

aici, ni se scurge pe obrazul sufletului nostru în memoria marelui Mitropolit; ea poartă în ea lumina învierii care va să vină și lumina vieții celui care a fost și care continuă în noi.

Programul comemorativ a continuat cu interpretarea de către actrița Dorina Nemeș a câtorva fragmente din opera scriitorului Valeriu Anania, pe un fundal muzical susținut de către tineri instrumentiști.

Manifestările comemorative s-au încheiat cu un concert religios și patriotic interpretat de către corul bisericii, *dimpună* cu preoții slujitori și tinerii muzicieni,

cântări care îi erau pe plac marelui ierarh.

După tradiția bisericii noastre, la ieșire, consilierii parohiali au oferit credincioșilor prezenți o mică ofrandă în memoria celui comemorat.

Așadar, la 10 ani de la trecerea sa la cele veșnice am socotit potrivit să înălțăm un gând pios către păstorul nostru sufletesc Mitropolitul Bartolomeu, rugând pe Bunul și Preamilostivul Dumnezeu să-i așeze sufletul în ceata arhierilor săi, cântându-i într-un glas *Veșnica pomenire!*

Dramaturgul Valeriu Anania în viziunea unui profesor de literatura universală

Vlad Sărătilă

Place nouă sau nu, curricula pentru clasele de liceu la literatura universală îi cere profesorului de profil să pună accentul pe comprehensiunea textelor literare prin raportare la epoca, curentul sau mișcarea literară din care scrierile în cauză fac parte. Dacă ne referim dramaturgia lui Valeriu Anania apare, cum se zice, pericolul de a ne îneca la mal. Piese dramaturgului, scrise în perioada când începea să se profileze în literatura europeană și, implicit, cea românească postmodernismul nu lasă teren pentru criteriile estetice ale acestui curent. Notele ironice și, pe alocuri, fragmentarismul nu ne „îndrituiesc”, cum ar fi zis clasicii, să-l înscriem pe Valeriu Anania în echipa postmodernistă. Mai mult, în dramele ananiene nu există mai mult realism decât la Ion Creangă. Ar fi o muncă fără rost să căutăm la el realismul „fundamental” al lui Gogol, Cehov, Dostoievski, Tolstoi, Flaubert sau, vai de mine, Zola. Valeriu Anania e asemeni păsării care zboară peste câmpia cu iarbă înrouată gândind la faptul că omul este etern, precum roua. Rămâne să ne apucăm de puricat principiile estetice ale lui Victor Hugo, pentru că Valeriu Anania nu are cum să nu fie romantic. Însuși filonul credinței de extracție populară este prin excelență romantic. Să nu uităm că valorificarea creației populare orale este meritul romanticilor.

Dorința lui Făt Frumos de a institui armonia generală înțelegem că ține de domeniul visului, mai bine zis de dorința autorului de a evada în vis. Chiar și pasul fără binecuvântare al Cătălinei (*Miorița*) de a săvârși dinainte nunta este afirmarea adevărului că nu viața este deșartă, ci Moartea, și că acesta este un adevăr superior, dar nu așa cum este descris, de exemplu, în *Prinsul* lui Petru Potescu. Desigur avem teme să afirmăm că Valeriu Anania este un gânditor de factură poetică, dar nu un romantic de factură hugoliană sau eminesciană. În acest moment ne trage înapoi în modernitate Godot, cel care nu mai vine chiar dacă și-a făcut viză de reședință pe colile patrimoniale cu numele Făt-Frumos.

Aici este cazul să trecem pe lângă sacramentalul dicton că stilul e omul, și atunci ochii ni se îndreaptă către construcția monumentală clasicistă întăritoare de mituri. Ne-ar fi fost greu să-l „localizăm” pe dramaturg dacă nu am fi găsit o similitudine-argument. Este vorba despre marele Goethe (menționat de V. Anania, dacă nu mă înșeală memoria, în *Du-te vreme, vino vreme!*). Iluministul german a început ca un romantic și a mers „înapoi”, înfruntându-l pe Cronos, până la clasicism. Drumul lui Valeriu Anania este un pic mai lung, dar prin sine însuși convingător: este un drum al aleșilor. Ce să facem? Să anulăm abordarea diacronică cu afirmația că nu se poate ca monologul *A fi sau a nu fi* să nu aibă valențe existențialiste sau să fim mai atenți atunci când vine vorba de creatori care stau locului atunci când vremea trece și vine iar.

S-a vorbit cu multe argumente despre harul poetic al lui Valeriu Anania. Se pare, însă, că un argument a rămas în afara atenției cercetătorilor. Iluministii, orbiți de propria lor valoare, au emis teza că creștinismul restrânge câmpul tematic și orizontul creator al omului de artă. Afirmația a fost valabilă până la apariția celebrei lucrări a lui Chateaubriand *Geniul creștinismului* sau *Frumusețea religiei creștine*. În această lucrare marele scriitor francez insera o paralelă dintre două lucrări fundamentale din literatura universală – *Iliada* homeriană și *Divina comedie* a lui Dante Alighieri, afirmând în mod clar că versurile dantești sunt net superioare, pentru că în ele este prezent Dumnezeu, iar lipsa Creatorului în versurile marelui aed grec le face lipsite de expresivitate și plictisitoare.

Dacă e vorba despre prezența lui Dumnezeu în opere literare, e cazul să menționăm că tragediile din romanele *Doamna Bovari* (Flaubert), *Anna Karenina* (Tolstoi), *Străinul* (Camus), *Familia lui Pascual Duarte* (Jose Cela) și atâtea altele ar fi fost evitate dacă printre file se găsea loc și pentru Dumnezeu.

Mântuitorului Hristos față de oamenii aflați în stare de păcătoșenie, încheind cu o cunoscută invocare din confesiunile Fericitului Augustin: *Doamne nu te-aș fi căutat dacă nu m-ai fi găsit Tu pe mine, Tu ai venit în întâmpinarea mea și eu n-am venit decât să răspund chemării Tale*.

În continuare a fost oficiată slujba parastasului, iar preoții și credincioșii prezenți și-au adus prinosul iubirii și recunoștinței față de cel care a fost vreme de aproape două decenii Întâistătătorul Eparhiei noastre, Mitropolitul Bartolomeu.

Raportul activității sectorului administrativ bisericesc în anul 2020

Situația administrativă a unităților bisericești

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 580 parohii, 151 filii, 34 de așezăminte monahale.

În anul 2020, din inițiativa Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei s-a înființat Parohia Jelna, Protopopiatul Bistrița și Parohia misionară Vlaha, comuna Săvădisla, Protopopiatul Cluj I, județul Cluj. Prin înființarea acestor parohii se dorește o misiune pastorală și duhovnicească cât mai apropiată de credincioși pentru a le transmite învățătura și valorile bisericii.

Activitatea organismelor eparhiale

Sinodul Mitropolitan s-a întrunit în două ședințe de lucru, în data de 9 ianuarie 2020 la Mănăstirea Rohia, respectiv 17 decembrie 2020 la sediul Episcopiei Zalăului. **Consiliul Eparhial și Adunarea Eparhială** s-au întrunit în ședință anuală de lucru în data de **1 februarie 2020**. Ședințele Permanenței Consiliului Eparhial se desfășoară săptămânal, sub președinția Chiriarhului și a avut loc și o ședință cu protopopii eparhiei în data de 14 iulie 2020.

Activitatea clerului din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, desfășurată în plan pastoral și administrativ bisericesc în anul 2019

Activitatea pastoral-misionară a Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI în cuprinsul eparhiei, este evidențiată de cele **95** Sfinte Liturghii, **46** hirotoniri, **30** Sfinte Taine, **248** Ierurgii, **10** sfințiri de biserici, **9** resfințiri de biserici, **16** sfințiri și inaugurări de așezăminte eclesiale, **180** vizite pastorale în parohii și filii, **120** vizite pastorale în mănăstiri, **70** vizite la așezămintele bisericești sociale, medicale sau cultural-educative, **38** vizite la școlile teologice, ca și de cele peste **1000** de audinețe acordate, de conferințe susținute la simpozioane sau congrese, interviuri acordate la posturile de radio și televiziune. A participat la lucrările Sfântului Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești.

Pandemia de coronavirus a afectat toate domeniile de activitate, inclusiv Biserica. Prin urmare, a fost nevoie ca instituția Bisericii să găsească soluții rapide pentru a răspunde nevoilor societății și ale credincioșilor. În perioada stării de urgență (16 martie 2020 – 15 mai 2020), slujbele religioase s-au săvârșit fără credincioși, iar după aceea în afara bisericii, cu respectarea normelor impuse de autorități.

Imediat după instituirea stării de urgență, Părintele Mitropolit Andrei a transmis un „Cuvânt de îmbărbătare către preoți și credincioși”, îndemnându-i să fie curajoși și să nu se lase copleșiți de întristare: „În aceste zile de încercare avem mare nevoie unii de alții și cu toți laolaltă avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu. Cele trei virtuți teologice – credința, nădejdea și dragostea, să încercăm a le pune în practică... Îndemnul nostru este să fiți curajoși și să nu vă lăsați copleșiți de întristare, căci Sfântul Ioan Casian spune: „precum molia roade haina și cariul lemnul, așa întristarea întunecă sufletul omului”. Totodată, Înaltpreasfinția Sa le-a recomandat preoților să țină legătura cu credincioșii lor prin toate mijloacele de comunicare și să le transmită mesaje de încurajare, să răspundă solicitărilor și să se implice în sprijinirea persoanelor aflate în izolare.

În predicile rostite și în articolele publicate în revistele noastre bisericești, Înaltpreasfinția Sa le-a transmis credincioșilor cuvinte de întărire duhovnicească pentru a depăși epidemia de coronavirus:

„Credem că pentru îndepărtarea pandemiei, pe lângă toate mijloacele sanitare folosite, e nevoie și de rugăciune și de post... Ne folosim și de Tainele tămăduitoare ale Bisericii: Spovedania și Maslul”

Preasfințitul Părinte Episcop-Vicar Benedict Bistrițeanul

În spațiul *sacramental-liturgic* și *administrativ-bisericesc*, în cursul anului 2020 (începând cu 23 februarie, ziua hirotoniei), sub ascultarea și prin delegarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Andrei, Preasfințitul Benedict Bistrițeanul a slujit de 134 de ori Sfânta Liturghie în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, locul de slujire al Preasfinției Sale, în Catedrala Mitropolitană în bisericile de parohie și în mănăstirile din cuprinsul Eparhiei sau, ocazional, din afară, la nevoie; a rostit tot atâtea predici tematice și exegetice, adoptând un stil și un limbaj în consonanță cu provocările vremii și noilor generații. În întreaga activitate pastorală desfășurată în cursul anului, ierarhul a săvârșit 21 de Sfinte Taine și 149 ierurgii, la care a ținut tot atâtea cuvântări ocazionale. A resfințit biserica Mănăstirii Buscatu din Protopopiatul Năsăud și biserica Filiei Valea Ungurașului, Parohia Ceaba, din Protopopiatul Gherla.

O grijă permanentă în activitatea sa pastorală o reprezintă starea preoților și a credincioșilor din parohii, cu precădere cele sărace, pe care i-a cercetat în cele 150 vizite pastorale și alte 16 vizite la așezămintele bisericești, culturale și sociale, oferind celor nevoiași arhieriasca binecuvântare și dragostea părintească. De asemenea, prin delegarea Părintelui Mitropolit Andrei, a săvârșit 16 hirotonii de preoți și diaconi.

A cercetat toate cele 34 de mănăstiri și schituri din eparhie, și s-a implicat direct în bunul mers al vieții mănăstirești, prin participarea la hramuri, dar și prin vizitele numeroase, peste 90 la număr, cu scop duhovnicesc și edilitar.

Programul de catehizare pentru adulți și tineri s-a desfășurat sistematic și a reprezentat una dintre prioritățile Preasfinției Sale. De amintit este faptul că în fiecare duminică seara, pe întreaga perioadă a Postului Crăciunului, a susținut programul de catehizare „Familia, Biserica și lumea”, în biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur. Menționăm și pelerinajul catehético-pastoral pe perioada Postului Adormirii Maicii Domnului, în 14 unități de slujire diverse de pe cuprinsul eparhiei.

Personalul clerical, monahal și neclerical

În Arhiepiscopia noastră avem un număr de **649** posturi clericale, dintre care **45** posturi de conducere (1 Mitropolit, 1 Episcop Vicar, 1 vicar eparhial, 5 consilieri, 5 inspectori, 1 secretar eparhial, 9 protopopi și 21 posturi de stareți), **571** de posturi clericale cu studii superioare și **35** posturi cu studii medii.

Un număr de 182 de preoți, adică 30% din numărul total de posturi clericale, primesc o contribuție la salarizare de 80% din salariul de încadrare.

Încadrări personal de conducere. În postul de consilier cultural la Centrul eparhial a fost încadrat Pr. Cornel-Gheorghe Coprean, preot paroh la Parohia „Nașterea Domnului” Cluj-Napoca, licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Doctor în Teologie – Cluj. În postul de secretar eparhial a fost numit Eugen-Adrian Truța, licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba-Iulia și Doctor în Teologie – Cluj.

Ca urmare a pensionării pentru limita de vârstă a părintelui Vicențiu-Doru Zinveliu din postul de protopop la Protopopiatul Beclean, părintele Cristian Dragoș, de la Parohia Buna Vestire Beclean IV, a fost numit în postul de protopop al Protopopiatului Beclean. Părintele Cristian Dragoș este licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă din Sibiu și a obținut titlul de Doctor în Teologie la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sub îndrumarea P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană.

Amintim, de asemenea, angajarea în postul de director al Muzeului mitropolitan a domnului Paul-Ersilian Roșca, iar în postul de arhivar la centrul eparhial Vasile Rojneac, amândoi fiind Doctori în Teologie ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În anul 2020 au fost hirotoniți un număr de **20** preoți pentru Eparhia noastră, au fost transferați la cerere **14** preoți, s-au aprobat **21** pensionări pentru limită de vârstă, iar **6** preoți pensionari au trecut la cele veșnice.

Personalul monahal. Din cele 33 de mănăstiri și un schit de maici, 18 sunt mănăstiri de călugări, iar 15 sunt de maici având un total de 279 viețuitori. În anul 2020

IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a aprobat două numiri de **stareți /stareță**: P. Cuv. Arhim. Ilie Hanuschi – Mănăstirea Sfânta Treime Sopor de Câmpie și P. Cuv. Protos. Irineu Paneș – Mănăstirea Bichigiu, județul Bistrița-Năsăud.

Prezentul RAPORT DE ACTIVITATE a fost susținut în fața Consiliului și Adunării Eparhiale în data de 6 februarie 2021, fiind aprobat de membri clerici și mireni.

Președintele Adunării Eparhiale,

†ANDREI
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier administrativ bisericesc
Preot dr. Cristian Baciu

Rezumatul raportului activității sectorului economic în anul 2020

În cursul anului 2020 au fost continuate lucrările pentru pictarea Catedralei Mitropolitane în tehnica mozaic cu o echipă condusă de către maestrul Viorel Maxim. Tot la Catedrala Mitropolitană s-a continuat proiectul pe fonduri europene pentru restaurarea și pictarea în tehnica mozaic a monumentului istoric.

În cursul anului 2020 am continuat lucrările la Centrul Misionar Social Sfântul „Apostol Andrei” situat pe Calea Turzii, nr. 2-14, care va asigura baza pentru întreaga misiune socială a Arhiepiscopiei noastre. Aici vor funcționa Protopopiatele Cluj I și Cluj II, asociațiile de tineret, asociațiile misionare precum și o grădiniță. Până la sfârșitul anului s-a realizat construcția structurii de rezistență în proporție de 90% executându-se totodată și compartimentări interioare în proporție de 10%.

Alte lucrări care au fost realizate în anul 2020: reparații la imobilul situat pe str. Iașilor, Nr.14, amenajarea Cafeteriei „Teologica” și a sălii de sport din Campusul Teologic „Nicolae Ivan”, finalizarea lucrărilor de construcție la Brutăria Artos, lucrări de amenajare mansardă la Clădirea Centrului Eparhial, continuare lucrări la Cimitirul Eparhial „Sfântul Lazăr”, continuarea lucrărilor la Mănăstirea „Sfânta Elisabeta”, finisaje exterioare la Centrul socio-educativ „Grigore Pletosu” de la Bistrița.

În anul 2020 au continuat lucrările de edificare la cele peste 120 de biserici parohiale și mănăstirești, aflate în diferite faze, de la fundație până la iconografie, la care se adaugă și unele lucrări de reparații la biserici și case parohiale.

Având în vedere realizările anului 2020, cele mai importante obiective pentru anul 2021 considerăm a fi: continuarea lucrărilor iconografice în tehnica mozaic la Catedrala Mitropolitană, Centrul Misionar „Sfântul Andrei” din municipiul Cluj-Napoca, Centrul de tineret de la Câmpenești, amenajarea Căminului Preoțesc, finalizarea lucrărilor la Tipografia „Renașterea”, construcția unui Cămin pentru Vârstnici în Făget, construcția Caplei pentru cimitirul „Sfântul Lazăr” și amenajarea unui cimitir în localitatea Câmpenești.

Consilier economic,
Ec. dr. Sorin Călea

Rezumatul raportului activității sectorului misionar-social în anul 2020

Arhiepiscopia Clujului desfășoară lucrarea de asistență socială în cadrul **asociațiilor și fundațiilor** înființate cu binecuvântarea Chiriarhului și prin intermediul **Sectorului misionar-social**. Sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului funcționează mai multe asociații cu profil filantropic cu o activitate eficientă și vizibilă în comunitate: As. „Filantropia Ortodoxă”, As. „Sfântul Nectarie” Cluj, As. Filantropică Medical-Creștină “Christiana” - Filiala Cluj-Napoca, As. Filantropică „Sfântul Onufrie” și As. Ortodoxă pentru rromi „Sfântul Moise Arapul”.

Opt Protopopiate ale Eparhiei au fost acreditate ca furnizori de servicii sociale, o parte fiind deja licențiate ca **Servicii de asistență comunitară**. În sprijinul lucrării de misiune și asistență socială în Eparhie se înscrie și activitatea preoților misionari din cadrul Protopopiatelor, precum și a celor **11 asistenți sociali** din cadrul Birourilor de Asistență Socială din teritoriu.

În cadrul proiectelor sociale și a asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului sunt salariate **209 persoane**, după cum urmează: **79 salariați** - As. „Filantropia Ortodoxă” Cluj-Napoca, **49 salariați** - As. Sfântul Nectarie Cluj, **32 salariați** - As. Filantropică Medical-Creștină “Christiana” - Filiala Cluj-Napoca, **40 salariați** - Centrul de Îngrijire și Asistență Acoperământul Maicii Domnului”, Turda și **9 angajați** - As. Filantropică „Sfântul Onufrie”.

I. Proiecte și programe sociale în Arhiepiscopia Clujului

Sistemul de asistență socială al Arhiepiscopiei cuprinde în prezent peste **55 de instituții și programe social filantropice** grupate pe diferite categorii de beneficiari. În anul 2020 au fost inițiate următoarele proiecte:

1) Serviciul de Ambulanță „Sf. Nectarie” Cluj-Napoca înființat de Asociația Sfântul Nectarie Cluj pentru a veni în sprijinul pacienților din municipiul Cluj-Napoca și în special celor internați în Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”.

2) Centrul socio-educțional de tip after-school - Parohia Sf. Treime Cluj-Napoca Anul trecut au fost receptionate lucrările celui de-al treilea proiect social filantropic al acestei parohii unde va funcționa, pe lângă cantina socială și casa de oaspeți, un program after school destinat copiilor din familii nevoiașe.

3) Proiectul privind colectarea de îmbrăcăminte și încălțăminte uzată își propune colectarea, recondiționarea și reciclarea ecologică de îmbrăcăminte uzată de raza municipiilor Cluj-Napoca, Dej și Câmpia Turzii. În acest sens, în proximitatea bisericilor din aceste orașe, au fost amplasate 65 de containere securizate.

4) Așezământul Social „Sf. Siluan Athonitul” Dorolea este un proiect al Mănăstirii Rebra-Parva și va cuprinde în principal 4 case de tip familial care vor găzdui fiecare maxim 12 copii aflați în dificultate.

Anul trecut structura sistemului de asistență socială era formată din :

12 - Proiecte cu profil socio-medical(centru de îngrijiri paliative, policlinică fără plată, 2 centre de recuperare psihoneuro-motorie, 4 servicii de îngrijiri socio-medice la domiciliu, cabinet medical, serviciu de ambulanță, serviciu transport dializă)

- 4 - Cantine sociale
- 6 - Centre rezidențiale pentru vârstnici
- 2 - Centre comunitare de tineret
- 3 - Centre de zi (copii și adulți)
- 1 - Grădiniță socială
- 2 - Școli postliceale sanitare
- 2 - Servicii care oferă hrană la domiciliu
- 3 - Centre de informare și consiliere
- 1 - Brutărie cu profil social
- 1 - Școală pentru recuperarea copiilor din abandon
- 4 - Centre socio - educaționale
- 1 - Farmacie
- 2 - Centre de plasament
- 1 - Tabără socială
- 1 - Casă de oaspeți cu profil social
- 8 - Servicii sociale de asistență comunitară (protopopiate)

II. SLUJIREA APROAPELUI PRIN COLECTE DE ÎNTRAJUTORARE

Pentru a veni în sprijinul medicilor și a personalului medical implicat în lupta împotriva pandemiei de **Coronavirus**, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Episcop-vicar Benedict Bistrițeanul, angajații Centrului eparhial, protopopii, preoții din protopopiatele Cluj II și Cluj I, precum și Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca au donat suma de **181.145 lei** Spitalului Clinic de Boli Infecțioase din Cluj-Napoca.

Prin cele 4 cantine sociale, la care se adaugă și Cantina Facultății de Teologie Ortodoxă, precum și prin *Societatea Femeilor Ortodoxe* din Cluj-Napoca, s-a oferit zilnic în perioada stării de urgență hrană și asistență la domiciliu pentru **450 de familii și persoane singure**. Valoarea totală a sprijinului material și financiar la nivelul Eparhiei a fost de **952.000 lei**.

Prin intermediul Fondului „Filantropia” s-a constituit o rezervă financiară de **110.790 lei** care a fost folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale și pentru alte cazuri sociale. În cadrul Proiectului „Cutia Milei” s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală **166.746 lei**.

În conformitate cu *Pastorala Sfântului Sinod al B.O.R.* în urma organizării colectei în parohiile din cadrul Arhiepiscopiei situația detaliată a fost: Total sumă colectată - **300.045**; Cantitate alimente - **54.655 kg**; Cantitate medicamente - **3460 cutii**; Cantitate haine - **8113kg**; Număr persoane beneficiare: **2700** familii, **2399** adulți; **4761** copii.

În cadrul Eparhiei Clujului, în anul 2020, instituțiile filantropice au furnizat servicii sociale pentru **15.293 de persoane**, iar bugetul total al activităților misionar-sociale a fost **15.945.730 lei**.

PROIECTE DE VIITOR

- Centrul rezidențial pentru vârstnici Baci
- Centrul de servicii sociale Cojocna;
- Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Spiridon” Bistrița;
- Extinderea Centrului rezidențial pentru vârstnici de la Maieru;
- Centrul comunitar de servicii sociale Dej;
- 6 Case de Tip Familial pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate;
- Centrul rezidențial pentru vârstnici „Sfântul Porfirie”.

Consilier misionar social,
Justin Liciniu Câmpean

Rezumatul raportului activității sectorului cultural în anul 2020

„Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români” a fost marcat în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului printr-o serie de manifestări religio-culturale și editoriale. Cele două tematici au fost prefațate de Părintele Mitropolit **ANDREI ÎNCĂ DE LA ÎNCEPUTUL ANULUI ÎN CADRUL UNEI EMISIUNI LA RADIO RENĂȘTEREA**.

În acest context, la *Editura Renașterea* a apărut volumul „**Familie, copii și tineri**” semnat de Mitropolitul Andrei, în care sunt reunite meditații și eseuri publicate de-a lungul vremii în *Revista Renașterea* și revista *Tabor*, dar și un interviu publicat în ziarul *Adevărul*. Scrisoarea Pastorală de Paști, „*Să transmitem generațiilor viitoare preocupările pascale!*”, și cea de Crăciun, „*Cine dă, lui își dă; cine face lui își face*”, **programele catehetice, conferințele preoțești sau semnalizarea tematicii pe calendarele bisericesti**, au evidențiat preocuparea Bisericii Ortodoxe Române față de viitorul familiei creștine și față de activitățile filantropice. Concursul Național Catehetic „*Iubirea lui Hristos în familia mea*” a ajuns la nivel de protopopiate, fără evaluarea și premiarea celor mai bune mini-proiecte.

Joi, 30 ianuarie 2020, în cadrul *Serilor culturale* ale Muzeului Mitropoliei Clujului a avut loc un eveniment dedicat memoriei Mitropolitului Bartolomeu, la care prof. univ. dr. Andrei Marga, filosof și politolog român, a vorbit pe tema: „*Mitropolitul Bartolomeu Anania astăzi*”, iar actrița Elena Ivanca, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, alături de un grup de elevi ai Seminarului Teologic Ortodox, au prezentat un spectacol-lectură din piesa de teatru „*Păhărelul cu nectar*” de Valeriu Anania.

Luni, 3 februarie 2020, IPS Andrei a participat în Aula Magna a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, la *Centenarul Institutului de Istorie „George Barițiu”* al Acade-

miei Române, rostind un cuvânt intitulat „*Un așezământ de prestigiu în Cluj-Napoca*”.

Duminică, 16 februarie 2020, după Sfânta Liturghie, în toate bisericile din eparhie, preoții au săvârșit slujba parastasului pentru pomenirea marelui filantrop și mecenat ortodox **Emanoil Gojdu**, de la a cărui plecare la cele veșnice s-au împlinit 150 de ani.

Joi, 20 februarie 2020, la Muzeul Mitropoliei, a avut loc *evenimentul cultural* intitulat „*Biserica Ortodoxă din Transilvania, în furtuna anilor 1940-1944*”, desfășurat în prezența Mitropolitului Andrei și a numeroși clujeni, teologi și oameni de cultură. În cadrul seriei, a fost prezentat și lansat numărul 3 al Anuarului „*Calendarul Renașterea 2020*”, dedicat evenimentelor dramatice consumate în urma *Dictatului de la Viena*, de la a cărui punere în aplicare s-au împlinit 80 de ani. Volumul a apărut la Editura Renașterea și este îngrijit de vicarul eparhial, pr. Iustin Tira. Cinstirea memoriei celor care au murit sau au suferit în urma acestui act dramatic s-a făcut prin pomenirea lor la slujba parastasului săvârșită duminică, 30 august 2020, în toate bisericile eparhiei. Tot aici, amintim: comemorarea celor 11 martiri din Mureșenii de Câmpie, uciși de trupele hortyste; comemorarea preotului martir Grigore Danciu la Luna de Sus și comemorarea protopopului Aurel Munteanu la Huedin, dar și lansarea cărții „*Protopop Aurel Munteanu (1882-1940), martir al poporului român și mucenic al Bisericii Ortodoxe*”, semnată de istoricul clujean dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, apărută la Editura Renașterea.

Duminică, 23 februarie 2020, peste **100 de tineri** bistrițeni îmbrăcați în straie populare au fost prezenți la *hirotonia nouului Episcop-vicar* al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, **Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul**.

Luni, 24 februarie 2020, la Muzeul Mitropoliei, a avut loc un eveniment cultural dedicat aniversării a **30 de ani** de la hirotonia întru arhierie a **Înaltpreasfințitului Părinte Andrei** și a fost lansat volumul festiv „*Crăciunul și Paștile aduc bucuriile*”, apărut la Editura Renașterea, care reunește Pastoralele ierarhului adreseate credincioșilor în cei 30 de ani de arhierie. La această manifestare au luat cuvântul: președintele Academiei Române, acad. **Ioan-Aurel Pop**, actorul **Dorel Vișan** și directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, pr. lect. univ. dr. **Liviu Vidican-Manci**. De asemenea, pianistul Mihai Diaconescu, de la Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, a susținut un recital de pian.

Luni, 9 martie 2020, la *Casa de Cultură din Huedin* peste 100 de elevi ai celor două licee din oraș au fost prezenți la conferința „*Întâlnire și iubire în era internetului*” susținută de pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci. **Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca** a inițiat un proiect intitulat „*Biserica Ortodoxă pe înțelesul tinerilor*”, în parteneriat cu Protopopiatul Cluj II și Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

Vineri, 19 iunie 2020, în prezența Mitropolitului Andrei, a avut loc *Seara culturală* „*Tihna de la Tăuți*”, în cadrul căreia președintele Academiei Române, acad. **Ioan-Aurel Pop** a conferențiat pe tema „*Educația patriotică în familie și școală, teme al iubirii universale*”.

Prin campania „*Dăruiește o tabletă pentru o șansă la educație*”, Arhiepiscopia Clujului a donat **54 de tablete** pentru copiii din mediile defavorizate prin intermediul Inspectoratelor Școlare din județele Cluj și Bistrița-Năsăud. De asemenea, **Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”** a acordat **34 de burse** tinerilor merituoși din întreaga țară, dar lipsiți de posibilități materiale, în valoare de **103.200 lei**.

Numărul 12 al Revistei Mitropolitane „*Tabor*” a fost dedicat marilor filantropi ortodocși din Transilvania (Emanoil Gojdu, Gheorghe Sion, Arhiepiscopul Teofil Herineanu, Sofia Metes ș.a.).

Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a organizat mai multe simpozioane, în format hibrid: **25 mai 2020**, Seminarul Internațional de Medicină și Teologie „*Provocări medicale, teologice, sociale și culturale, întâlnite în contextul marilor epidemii*”, ediția a XIX-a; **26 iunie 2020**, Simpozionul Național Studentesc „*Pastorația părinților și a copiilor în context postmodern. Filantropia-dimensiune a misiunii Ortodoxiei românești contemporane*” și **1-3 noiembrie 2020**, Simpozionul Internațional „*Pastorația și filantropia creștină în vreme de pandemie: șansă, povară sau normalitate identitară?*”.

Metodele de pastorație ale Bisericii s-au adaptat realităților cotidiene dificile, făcând ca mesajul Evangheliei să fie transmis inclusiv în mediul online, prin postul de **Radio Renașterea** al Arhiepiscopiei Clujului, care a pus la dispoziția cititorilor și o **bibliotecă online**. De asemenea, comunicările **Biroului de presă**, însoțite de îndemnul chiriarhului la rugăciune, solidaritate și responsabilitate, au evidențiat reacția promptă a Bisericii, adaptată vremurilor și nevoilor actuale ale vieții bisericesti.

Consilier cultural,
Pr. dr. Cornel Coprean

† **VASILE Someșanul**

Februarie 2021

02 februarie (Întâmpinarea Domnului): În Paraclisul Episcopal, asistă la Sfânta Liturghie unde rostește ecfonise și binecuvântări.

06 februarie: În Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, participă la ședința anuală de lucru a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, prezidată de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

07 februarie: în Catedrala Mitropolitană, asistă la Sfânta Liturghie oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Clujului.

La finalul Sfintei Liturghii participă la slujba Parastasului, pentru vrednicii de pomenire Episcopul Nicolae Ivan și Mitropolitul Bartolomeu Anania.

14 februarie: Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal, rostind ecfonise și binecuvântări.

21 februarie: asistă la Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Face o vizită în parohia "Adormirea Maicii Domnului", din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Protopop Hognogi Dănuț Liviu și Pr. Dorin Ioan Ielciu).

Preasfințitul Părinte Vasile Someșanul, la slujba Parastasului pentru vrednicii de pomenire Episcopul Nicolae Ivan și Mitropolitul Bartolomeu Anania, duminică, 7 februarie, 2021.

22 februarie: Primește la reședința episcopală pe Preasfințitul Părinte Episcop Timotei, al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei și pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia - Arhiereu Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

23 februarie: Primește la reședința episcopală pe Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 februarie: Asistă la Sfânta Liturghie săvârșită în Paraclisul Episcopal și rostește ecfonise și binecuvântări.

A consemnat Pr. Gheorghe-Daniel Puian

† **BENEDICT Bistrițeanul**

EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Februarie 2021

1 februarie: slujește Vecernia cu Litie la Mănăstirea Piatra Fântânele. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

2 februarie: de Întâmpinarea Domnului, liturghisește și predică la Mănăstirea Piatra Fântânele; de la ora 17⁰⁰, săvârșește Taina Sfântului Maslu la Biserica Sfântul Vasile cel Mare din Municipiul Bistrița. La finalul slujbei, rostește un cuvânt de învățătură.

3 februarie: program de audiențe la birou.

4 februarie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; de la ora 1600, în sala Nicolae Ivan din incinta centrului eparhial, se întâlnește cu tinerii din cadrul ASCOR Cluj.

5 februarie: participă la concursul pentru ocuparea parohiilor vacante din luna ianuarie; program de audiențe la birou.

6 februarie: în Aula Magna a Facultății de Teologie, alături de ÎPS Mitropolit Andrei, participă la ședința anuală a Consiliului și a Adunării Eparhiale; de la ora 1800, slujește Vecernia Mare la Paraclisul Facultății de Teologie. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

7 februarie: alături de ÎPS Mitropolit Andrei, slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. În cadrul slujbei este hirotonit preot pe seama Parohiei Baciu diaconul Cristian Dumitru Moldovan. În continuare participă la slujba Parastasului pentru Mitropolitul Bartolomeu Anania, la zece ani de la plecarea sa în eternitate, și pentru Episcopul Nicolae Ivan, ctitorul Catedralei Mitropolitane, la împlinirea a 85 de ani de la trecerea sa la Domnul.

8 februarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial; se întâlnește cu comisia editorială a Catehismului pentru tineri; participă online la ședința conducătorilor de doctorat din cadrul Școlii doctorale de Teologie „Isidor Todoran”.

9 februarie: participă online la susținerea tezei de doctorat a teologului Gabriel Alexandru Noje. Intervine cu un cuvântreferitor la teza susținută și la parcursul academic al candidatului.

10 februarie: de Sfântul Haralambie, liturghisește și predică în Parohia Sebiș (Protopopiatul Bistrița). Hirotoneste diacon pe teologul Florin Emanuel Gordon, viitor preot al Parohiei Domnești (protopopiatul Bistrița). Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopop de Bistrița.

11 februarie: face o vizită pastorală în Protopopiatul Huedin la parohiile: Călata, Finciu, Călățele, Călățele-Pădure (filie) și Mărișel.

12 februarie: program de audiențe la birou; vizitează tabăra ASCOR organizată în localitatea Beliș. Rostește un cuvânt ocazional cu referire la darurile felurite ale Duhului Sfânt și aplicarea lor în procesul de teambuilding. Răspunde la întrebările tinerilor.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiind dumezeiasca Liturghie în Catedrala Mitropolitană, duminică, 21 februarie, 2021.

13 februarie: cu ocazia zilei de naștere a Preasfinției Sale, înconjurat de un sobor de preoți, liturghisește și predică la Paraclisul Facultății de Teologie.

14 februarie: săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Parohia Telciu (Protopopiatul Năsăud). Hirotoneste diacon pe teologul Marius Souca, viitor preot al Parohiei Frata (Protopopiatul Turda). Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopop de Năsăud și de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopop de Cluj II.

15 februarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

16 februarie: face o vizită pastorală în Protopopiatul Beclean la parohiile: Beclean I, Beclean III, Beclean IV, Cocui, Șintereag și Agrișul.

17 februarie: program de audiențe la birou.

18 februarie: slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal; face o vizită pastorală la Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din cartierul clujean Dâmbul Rotund.

19 februarie: program de audiențe la birou; participă online la ședința de consiliu a profesorilor Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

20 februarie: slujește Vecernia cu Litie și Utrenia la Mănăstirea Mihai-Vodă (Protopopiatul Turda). Rostește un cuvânt de învățătură.

21 februarie: săvârșește Sfânta Liturghie și predică la Catedrala Mitropolitană.

22 februarie: participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial; de la ora 1500, predă online seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă” (anul III), iar de la ora 1700, cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac” (Master, anul I).

23 februarie: la împlinirea unui an de la hirotonirea într-un arhiereu, slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal.

24 februarie: în Aula Magna „Teoctist Patriarhal”, a Palatului Patriarhal din București, participă la ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești; face o vizită la Mănăstirea Țigănești (Județul Ilfov).

25 februarie: participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

26 februarie: program de audiențe la birou.

27 februarie: slujește Vecernia cu Litie în Biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăștur.

28 februarie: în Duminica Fiului Risipitor, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Biserica Adormirea Maicii Domnului din cartierul clujean Mănăștur; de la ora 1700, slujește Paraclisul Maicii Domnului în Parohia Cristești Ciceului din Protopopiatul Beclean. Îl hirotoneste sachelar pe Pr. Paroh Marius Crișan și oferă diplome de aleasă cinstire ostenitorilor lăcașului de cult. Rostește un cuvânt de învățătură ocazional. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopop de Beclean.

A consemnat Diac. Sergiu Iustin Pop

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj (februarie 2021)

În 4 februarie 2021, s-a desfășurat în sistem on line, colochiul pentru obținerea gradului didactic I la specializarea Religie ortodoxă, seria 2021-2023. Au participat 10 profesori din învățământul preuniversitar, din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului, Episcopia Sălajului și Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților. Aceștia vor pregăti lucrările metodico-științifice sub îndrumarea cadrelor didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației din cadrul Universității “Babeș-Bolyai”.

Din comisia constituită pentru colochiu au făcut parte: Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății, și Conf. univ. dr. Vasile Timiș.

Sâmbătă, 6 februarie 2021, s-au desfășurat, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă, lucrările Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, sub președinția IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, precedate de slujba de Te Deum săvârșită în

paraclisul cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” de PS Părinte Episcop vicar Benedict Bistrițeanul. Au participat: Prof. univ. dr. Ioan Bolovan, director al Institutului de Istorie „George Bariț” din Cluj-Napoca (membru mirean), Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă (membri clerici), Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Prof. univ. dr. Mircea-Gelu Buta, Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, Pr. lect. univ. dr. Liviu Vidican-Manci și Pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa.

În cadrul Școlii doctorale de Teologie „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost susținută marți, în sistem on line, 9 februarie 2021 teza de doctorat cu titlul: Aspecte ale corporalității în societatea contemporană. O evaluare ortodoxă a d-lui Gabriel-Alexandru Noje, elaborată sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, la specializarea Morală creștină.

Luni, 22 februarie 2021, Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, decanul facultății a susținut on line, prelegerea: Omul ființă creată pentru fericire. Este prima dintr-o serie de 12 conferințe organizate de Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, puse sub egida Fericirea: imposibilul necesar și adresate publicului larg.

În zilele de 23 și 24 februarie 2021, Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă a participat la Reședința Patriarhală, la ședințele anuale ale Consiliului Național Bisericesc și Adunării Naționale Bisericești, în calitate de membru al acestor organisme.

Miercuri, 24 februarie 2021, Prof. univ. dr. Andreas Schmidt (Kirchenmusikdirektor, Facultatea de Teologie Evanghelică Augustana Neuendettelsau, Germania) a susținut on line, la invitația Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, prelegerea academică cu titlul: Singen und sagen - Zur Musikauffassung Martin Luthers und ihrem Einfluss auf Evangelische Kirchenmusik / Cântând și zicând - concepția lui Martin Luther asupra muzicii bisericești evanghelice. Moderatorii: Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran”, și Pr. lect. univ. dr. Paul Siladi.

Pr. conf. univ. dr. habil. Cristian Sonea a susținut în cadrul conferinței *Mission Matters: Trends, Challenges, and New Perspectives in Christian Mission in Central and Eastern Europe* organizată de Central and Eastern European Association for Mission Studies (CEEAMS) în sistem on line, în perioada 23-25 februarie 2021, referatul cu titlul: *The Development of the Missionary Studies in Romania. Landmarks, Tendencies, and Challenges (1921-2021)*.

Dr. Dacian But-Căpușan

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde herziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Februarie 2021

1 februarie: Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează șantierul de pictură al Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” de la Turda-Fabrici (paroh: Pr. Andrei Gavriil Mihai) și Mănăstirea „Mihai Vodă”. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

2 februarie (Întâmpinarea Domnului): În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul clujean Dâmbul Rotund (parohi: Prot. Alexandru Constantin Ciui și Pr. Vasile Mihai Pop), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

3 februarie: Examinează on-line, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă, studenții din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

4 februarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Dej II și „Sfinții Apostoli Petru, Pavel și Andrei” din Bistrița.

5 februarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Frata, protopopiatul Turda și Domnești, protopopiatul Bistrița.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Treime” de la Sopor de Câmpie, protopopiatul Turda.

6 februarie: La Facultatea de Teologie, în aula mare, prezidează ședința de lucru a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În deschidere, în Capela „Sfântul Ierarh Nicolae”, asistă la slujba de Te-Deum. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

7 februarie: În Catedrala Mitropolitană, împreună cu Episcopul Vicar Benedict Bistrișeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Baciul I, protopopiatul Cluj I, pe diaconul Cristian Dumitru Moldovan, directorul Centrului de Pelerinaj „Renașterea” al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Săvârșește slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Nicolae Ivan Episcopul și Bartolomeu Anania Mitropolitul. Rostește un cuvânt evocator.

În cripta ierarhilor de la demisolul Catedralei Mitropolitane, se reculege preț de câteva clipe la mormintele înaintașilor. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

8 februarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a comisiei ce se ocupă cu alcătuirea unui nou Catehism Ortodox.

În capela mortuară din Chinteni, protopopiatul Cluj I, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Valentin Suci, socrul doamnei primar Lucia Magdalena Suci. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită pe șantierul de pictură al bisericii din Chinteni

(paroh: Pr. Abraham Simion).

Participă on-line la ședința profesorilor de la Școala Doctorală „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca

9 februarie: La Facultatea de Teologie, participă la susținerea publică a Tezei de Doctorat de către domnul Gabriel Noje. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 februarie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

11 februarie: În Biserica „Sfântul Apostol Andrei și Sfinții Martiri Brâncoveni” din Beclean (paroh: Pr. Claudiu Doru Zinveliu), cu prilejul instalării noului protopop, Pr. Cristian Dragoș, săvârșește slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește într-un protoiereu pe părintele Cristian Dragoș de la parohia Beclean IV.

La sediul protopopiatului Beclean, prezidează ședința festivă a preoților de pe raza protopopiatului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

12 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

13 februarie: În biserica din Manic, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului botez pentru pruncul Vasile, cel de-al cincilea băiat al părintelui paroh Vasile Filipaș. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie

Daniel David, la momentul festiv al prezentării Proiectului de Dezvoltare Instituțională a Facultății de Teologie pentru următorii trei ani. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul facultății și de către PC Pr. Adrian Podaru, prodecanul școlii.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

20 februarie: În Biserica „Izvorul Tămăduirii” din Câmpeni, județul Alba, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Eugen Goia, fost paroh în localitatea Sohodol. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Oficiază slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la casa parohială a parohiei Turda-Capelă II (paroh: Pr. Dan Lionte Maluș). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la casa parohială a parohiei Turda-Capelă I (paroh: Pr. Laurențiu-Ioan Șuteu).

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 februarie: Slujește Sfânta Liturghie în biserica parohiei Coldău, protopopiatul Beclean. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Frata, protopopiatul Turda, pe diaconul Marius-Ionuț Souca. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Liviu Colcer Iuga. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” fostului paroh, Pr. Gavril Giurgiuca. Conferă domnului Ioan Câmpian și domnului Ioan Pop, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a ampleror lucrări realizate la casa parohială din Coldău. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

22 februarie: Îi primește la reședință pe PS Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei și pe Preasfințitul Arhiepiscop Vicar Teofil de Iberia.

23 februarie: Face o vizită pe șantierul de pictură, în tehnica mozaic, al Catedralei Mitropolitane. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Reședința Patriarhală din București, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Daniel al României.

24 februarie: În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, sub președinția

Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, participă la ședința de lucru a Adunării Naționale Bisericești.

25 februarie: În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhal din București, sub conducerea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

26 februarie: Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei”, de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

27 februarie: Predă on-line cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Florin-Emanuel Gordon de la parohia Domnești, protopopiatul Bistrița.

28 februarie: Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură în biserica parohiei Păniceni, protopopiatul Huedin. Hirotonește într-un sachelar pe părintele paroh Ștefan Tataru.

La împlinirea a 236 ani de la supliciu martirilor Horea, Cloșca și Crișan, în fața monumentului ridicat în memoria acestora în proximitatea Hotelului „Napoca” din Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt evocator. Participă la ceremonialul cultural organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei împreună cu copiii cărora le poartă de grijă viețuitoarele din Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița. 7 februarie, 2021.

și rostește un cuvânt de învățătură.

14 februarie: În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din parohia Câmpia Turzii III (parohi: Pr. Cătălin Bucevschi și Pr. Alin Constantin Mazăre), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot, pe seama parohiei Domnești, protopopiatul Bistrița, pe diaconul Florin-Emanuel Gordon. Hirotonește într-un iconom pe părintele paroh Cătălin Bucevschi. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește într-un duhovnic pe PC Pr. Paul Bogdan Siladi de la Capela „Sfântul Ierarh Nicolae” din incinta Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

15 februarie: Săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la locuința PC Pr. Marin-Trandafir Roz, parohul comunității de rromi din Turda și la locuința domnului Eugen Socaciu. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

16 – 17 februarie: Se reculege la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița. Participă la programul liturgic. Marți, 16 februarie, se întâlnește cu obștea mănăstirii. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Miercuri, 17 februarie, se întâlnește cu copiii cărora le poartă de grijă viețuitoarele din mănăstire. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

18 februarie: Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean și la sediul protopopiatului Dej, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

19 februarie: La sediul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, participă, la invitația rectorului, Prof. Univ. Dr.

Scos a fost Adam din rai pentru mâncare

Marian Bota

caracteristică a timpului liturgic este convergența. Fiecare eveniment tinde spre „acum” și îl descoperă lumii ca împlinire a tot ce a fost. „Matricea” pentru principiul aferent o avem din Sfânta Scriptură. Sfinții Evangheliști vorbesc despre împlinirea profețiilor în Hristos, iar Sfântul Apostol Pavel despre „plinirea vremii” (*Galateni 4, 4*). Biserica preia acest aspect al Iconomiei și îl aplică vieții cultice și sacramentale. Cultul însuși este „în duhul” plinirii vremii, al Întrupării Mântuitorului, căci el caută „cultivarea” relației dintre om și Dumnezeu, iar în Întrupare această relație atinge intimitatea proximă. Începutul Postului Mare este precedat de *Duminica Izgonirii lui Adam din Rai*. Cunoscând principiul de mai sus, putem afirma că această duminică se împlinește în nevoia celor 50 de zile. Tematic spus, izgonirea părintelui nostru din grădina Raiului stă la temelia Postului Mare.

Nu suntem străini de referatul căderii. Adam păcătuiește și inaugurează exilul întregii omeniri. Păcatul său, unicul păcat pe care omul îl poate săvârși, însumează mai multe aspecte. Cel care ne preocupă pe noi este *mâncarea*. „Scos a fost Adam din rai pentru mâncare”, după cum auzim în timpul Vecerniei de sâmbătă seara. Părintele Alexander Schmemmann sesizează că omul a fost zidit ca o ființă înfometată. Hrana sa era lumea întreagă. Hărâindu-se cu lumea, omul săvârșea două lucrări: prin lume ajungea la Dumnezeu și prin sine aducea lumea la Dumnezeu. Transparența dintre om și creație era desăvârșită, astfel încât, privind creația, omul întrezărea și simțea prezența Creatorului. Totodată, „mâncând” lumea, o asimila în sine, înnumenind-o și ridicând-o la un nivel superior de existență. Când vrăjmașul îi îmbie pe protopărinți să guste din rodul pomului, el profită de „înfometarea” firească cu care a fost înzestrată ființa umană. În plus, reușește să le redirecționează înclinațiile naturale. În urma dialogului cu diavolul, omul mănâncă din pom, chipul întregii lumi. Prin fapta sa el „mărturisește” lumea ca scop, iar nu ca intermediară a comuniunii cu Dumnezeu, Cel în care trebuia „să-și potolească foamea”. Ridicată la „cinstea” de ideal, creația se închide în sine, devine opacă, se manifestă ca suficiență pentru a-l hrăni. Închisă în sine, nu mai are puterea de a media părțasia cu transcendentul. Fără această mediere, omul se vede singur și se trezește scos din comuniunea cu Dumnezeu.

Raiul presupunea tocmai această comuniune, din care părinții noștri au ales să iasă. Alungarea din Rai nu este nimic altceva decât materializare a alegerii lor. „Povestea” noastră nu prea atinge pe omul modern, deoarece „povestea” nu are nimic de-a face cu el - el nu a greșit cu nimic. După același om, consecințele sunt nedrepte: o întreagă lume în exil pentru fapta a doi oameni. Indiferent de părerea contemporanului, la Utrenie auzim că, odată cu protopărinții, am fost alungați și noi: „Depărtați fiind, Doamne, din Rai...”. Să fii greșit eu cum a greșit Adam, încât să fiu depărtat din Rai? Sfântul Apostol Pavel spune că toți am păcătuit în Adam (cf. *Romani 5, 12*), însă cum poate fi al meu păcatul părintelui?

Este necesar să numim păcatul protopărinților: ei au ales pe altcineva în locul lui Dumnezeu. Dacă privim la viața cotidiană, același păcat îl săvârșim și noi. Viața noastră nu este teocentrică, ci se învârtă în jurul sinelui și a unor principii pe care le selectăm cu grijă (de tipul: îndemnul acesta ne place, îl păstrăm; următorul nu ne place, îl punem deoparte). În viețuirea noastră, am fost ajutați de duhul lumii contemporane și de niște concepte de origine maniheistă. Lumea ne-a predicat, și continuă să ne predice, suficiența de sine. Dacă Adam și Eva au găsit suficiența în lume, omul de astăzi crede că a descoperit-o în sine. Suficient sieși, nu mai are nevoie de un Altul care să îl împlinescă, iar dacă nu mai are nevoie, nu-L mai caută. Când încetează căutările, omul

spune „nu mai sunt înfometat”. Se neagă ca *Homo famelicus*, așa cum a ieșit din mâinile lui Dumnezeu. Nu se mai recunoaște creatură, pretinde autonomie și încearcă să-și „așeze jilțul” mai presus de Creator (cf. *Isaia 14, 13*). Omul neconvins de suficiență este încă înfometat și nu știe cum să-și astâmpere foamea. Poate să cunoască păcatul și mizeria lumii, are șansa să se coboare în iadul pe care și-l va făuri și să se întâlnească cu Hristos. Ca să nu se întâmple, lumea are un „cuvânt” și pentru el: nu există insuficiență, mijlocul prin care se săvârșește păcatul și greșeala. Maniheismul contemporan este exprimat de opoziția artificială dintre trup și suflet, dintre sfințenie și creație. În baza acestei contradicții, ne structurăm viața în momente dedicate lui Dumnezeu și momente neconsacrate Lui. Îndemnul diaconal „pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm” vine aici ca un contraargument liturgic. Întreaga viață, ca să fie trăită în deplinătatea ei, trebuie să fie dăruire de sine lui Dumnezeu.

În Adam am deprins să alegem pe „un altul”. Într-o oarecare măsură, deprinderea noastră seamănă cu înclinația poporului evreu, care, cunoscând pe Dumnezeu, alege să se închine unor zeități neînsuflețite. Tot Adam ne-a lăsat ca „moștenire” o lume care ne dă oportunitatea și ne învață cum să alegem pe cineva, oricine, numai pe Dumnezeu nu. Dintru început, alegerea-păcat a implicat ieșirea din comuniunea cu El. Întrucât și noi alegem și păcătuim, ieșim de bunăvoie din aceeași comuniune din care a ieșit părintele nostru. Ne trezim, precum el, alungați din Rai. Dincolo de granițele comuniunii, avem ocazia să cunoaștem și mai bine păcatul. În opinia părintelui Boris Bobrinskoy, cuvântul „păcat” trimite la mai mult decât la o încălcare a legii. De aceea preferă termenul de „mizerie”. Afară din comuniunea cu Dumnezeu, omul cunoaște mizeria. Acesta este „stadiul” în care ne aflăm cu o zi înainte de începutul Postului Mare. Am păcătuit, am ales pe un altul, am ieșit din comuniunea cu El, am ajuns singuri,

am văzut mizeria în care ne-am adâncit, ce e de făcut?

Sfântul Ioan Botezătorul oferă prima parte a răspunsului: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul (n.a. mizeria) lumii” (*Ioan 1, 29*). Hristos vine și împlinește tot ce aveam noi de făcut. În Persoana Sa, El refacă și desăvârșește comuniunea dintre om și Dumnezeu. Ridică păcatul nostru, desființează zidul pe care l-am pus între noi și Părintele Său. Acum nu avem decât să intrăm în comuniunea Lui. Pentru aceasta suntem chemați să împlinim porunca lui Hristos: „Pocăiți-vă!” (*Matei 4, 17*). Postul Mare este pocăința noastră. În viziunea răsăriteană, păcatul este înstrăinare de Dumnezeu și, prin urmare, pocăința este întoarcerea din această înstrăinare. Ca să avem „râvnă” să ne întoarcem, sistăm o parte din activitățile cotidiene și le înlocuim cu altceva. O schimbare este *postul de bucate*. Prin el redefinim foamea. Omul care postește nu mai vrea să-și potolească înfometarea în cele ale lumii, dar tot înfometat rămâne, deci își îndreaptă atenția spre o altă hrană. Biserica știe lucrul acesta și își „împânzește” viața cu slujbe, mai multe ca în timpul „ordinar”. Astfel, omul care postește deprinde să stea la masa lui Dumnezeu. Dar masa e goală, mai ales în zilele de rând. Omul stă la masă și își așteaptă hrana până spre seară. Miza este mare și așteptarea merită, căci omul are să primească adevărata mâncare: „Trupul Meu este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură” (*Ioan 6, 55*). La ceas vespéral, în cadrul *Vecerniei împărtășirii cu Darurile mai înainte sfințite*, omul se împărtășește cu adevărata hrană, care îl întoarce în Rai și în comuniunea Treimii. Alege mâncarea și îl alege pe Dumnezeu.

Duminica Izgonirii lui Adam din Rai este ziua priceperii propriului păcat. Înțelegerea înstrăinării noastre face ca noi să ne dorim întoarcerea. Și Biserica ne dă drumul întoarcerii, drumul Postului Mare. Pe cale ne descoperim ca „ființe înfometate”, așa cum am fost zidiți, și deprindem înfometarea de Dumnezeu, înfometarea din care „a căzut” Adam. Fără o înțelegere personală a duminicii de dinaintea postului, riscăm să nu ne dăm seama niciodată că ne e foame de altceva în afară de lume și că avem șansa să cinăm cu Dumnezeu în Ziua ce neînserată a Împărăției Sale.

Despre avatonul Muntelui Athos

Vlasios (*Monah aghiorit*)

În ultimii ani s-au răspândit zvonuri despre desființarea avatonului din Sfântul Munte, iar mulți au fost îngrijorați de acest lucru, atât pelerini evlavioși greci cât și pelerini din alte Biserici și state Ortodoxe.

Avatonul a fost stabilit oficial din timpul împăratului bizantin Ioan Tzimiskes, în anul 976. Ulterior a fost ratificat și de alți împărați în diferite moduri.

În anul 1979, când Grecia era pe punctul de a adera la Comunitatea Economică Europeană, a fost semnat un nou act cu privire la păstrarea avatonului de către conducerea athonită, conducerea politică a Sfântului Munte și de către Comunitatea Europeană.

Cu toate acestea, articolul 3 din convenția Comunității Economice Europene (5/3/1957) prevede că acțiunea comunitară include printre altele eliminarea obstacolelor din calea liberei circulații a persoanelor.

Există de asemenea un raport din 21 august 2003 privind avatonul. Articolul 90 (Parlamentul European) invită Guvernul elen să abroge dispozițiile penale prevăzute la articolul 43B din decretul legislativ 2623/1953/A-208, care prevede o pedeapsă cu închisoare de la două până la douăsprezece luni pentru femeile care încălcă legea avatonului.

Desori se reiterează apelul pentru ridicarea interdicției asupra intrării femeilor pe teritoriul Muntelui Athos și subliniază că o astfel de interdicție reprezintă o încălcare a principiilor și convențiilor internaționale privind egalitatea dintre bărbat și femeie, nediscriminarea pe criterii de sex, precum și a dispozițiilor privind libera circulație a persoanelor cuprinse în constituția elenă și blocul comunitar.

Din nefericire Parlamentul European ignoră și reduce la tăcere semnăturile din 1979 pentru păstrarea avatonului din Sfântul Munte.

Unii părinți cuvioși athoniți ai zilelor noastre le-au transmis unor pelerini care erau îngrijorați în legătură cu chestiunea avatonului, următoarele: atât timp cât sfinții părinți locuitori ai Muntelui Athos nu își neglijează îndatoririle monahale, lupta pentru viața duhovnicească, lupta pentru dobândirea virtuților, păstrarea tradițiilor, și ospitalitatea, avatonul va rezista. Prin aceste fapte dovedesc o atitudine corespunzătoare condiției vieții monahale, plăcută lui Dumnezeu și Maicii Domnului (care se bucură de o cinstire aparte în Sfântul Munte, acest loc fiind considerat grădina ei), monahii athoniți având nădejdea că avatonul nu va fi desființat.

Avatonul a contribuit la întărirea tradiției monahale până astăzi, rezultând din aceasta sfinți, egumeni înțelepți, ieromonahi și monahi de înaltă valoare duhovnicească în mănăstirile și schiturile din întregul Munte Athos.

Dacă avatonul dispăre, atunci se va produce un mare declin, fapt ce va fi spre satisfacția vrăjmașilor cât și a duhului lui antihrist, care luptă împotriva credinței noastre sfinte.

Traducere din limba greacă de Tsiko Yamakis și Mihai-Călin Popa.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Vicepreședinte onorific
PS Episcop-Vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor-șef:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. dr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Loghin, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Protos. Simeon (Pintea), Diac. Sergiu Iustin Pop, Pr. Gheorghe-Daniel Puian, Eugen Adrian Truță, Nicolae Turcan.

Biruința

Iulia Anamaria Chindriș

Ghiocelul –
Simbol al biruinței,
Rod al luptei de-a se smuci din gheață și
strânsoare

Și-a se înălța spre cer.
El dă exemplu că se poate!
Și-apoi, rând pe rând,
Toate florile-l urmează.
Și-ncepe primăvara.

Fără Soare, însă, nu se poate.
Fără EL, nu are spre ce se înălța.
De n-ar fi EL, n-ar avea cine mângâia și ocroti și admira
Această biruință.
În îndelunga Lui prezență,
Îndrăgostit de florile ce-L căta
Și privind la ele
Cu a Sa privire-I caldă,
Gheața se prefacă-n fum
Și pierde.

Predarea online.

Natura și funcționalitatea școlii (I)

Bogdan Herțeg

Lredarea online are efecte negative clare pentru cine vrea să le observe. Ne gândim repede la acumularea oboselii copiilor și a profesorilor în fața ecranelor. Unii acuză dureri de cap, de ochi (e adevărat și faptul că unii copii știu și de ce să se plângă). Pierderea motivației, dificultăți de captare a atenției și de explicare a anumitor conținuturi, slaba relaționare sunt alte pericole care se pot manifesta. În plus, tot mai mulți elevi devin tentați să stea pe internet în timpul orelor – aceștia apar la oră, își deschid camerele, se uită la ecran, dar nu răspund când sunt solicitați de profesor fiindcă sunt atenți la altceva.

De la început putem observa că lecțiile prin calculator reprezintă un proces folositor în dezvoltarea capacităților profesionale ale cadrelor didactice – deși mai moral ar fi fost ca dascălul să facă neforțat acest pas. Totuși, în contextul actual, chiar și cei mai reticenți profesori au început să țină ore prin intermediul unor aplicații, mai ales dacă au fost ghidați cu blândețe de către colegii lor mai temerari. Astfel, mulți au ieșit din zona lor de confort și au fost provocați să regândească liniile demersului pedagogic. I-au condus pe cei mici și pe drumurile internetului și s-au putut lupta mai ușor cu inerția și cu uzura care apar inevitabil de-a lungul acestei grele cariere. Știau că sunt ascultați și de părinți, așa că s-au luptat, măcar la început, să-și pună în joc cât mai mult din forțele sufletești. Iar pentru aceasta poate că au resimțit o anumită răsplătă interioară. Dacă nu, măcar s-au mai familiarizat cu noi mijloace de comunicare.

De altfel, activitățile didactice și tehnologia interacționează de multă vreme. Videoproiectorul și tablele electronice interactive sunt utilizate adeseori. În plus, filmarea orelor, adeseori și cu sunet, se practică consecvent de câțiva ani în unele școli din România, cu toate că nu există acceptul părinților și al cadrelor didactice. Mai mult, fenomenul *e-learning* (numit și *EduTech*) nu este nou. Încă de acum 20 de ani au apărut studii și cărți suport. De exemplu, în 2005, Badrul Khan a conceput chestionare care să ghideze proiectarea unor activități didactice prin intermediul internetului și le-a adunat în volumul *E-Learning Quick Checklist*. A dedicat un capitol problemei etice, formulând întrebări de tipul: „Cursul ținut oferă elevilor permisiunea de a posta pe internet proiecte, portofolii, fotografii și adrese de email?” (p. 156). De atunci, lucrurile s-au mișcat cu rapiditate în direcția digitalizării. Nu întâmplător, cercetătorii Ruth C. Clark și Richard E. Mayer au trebuit să-și revizuiască studiul despre *e-learning*, deoarece luase amploare în scurt timp conceptul de *clasă virtuală cu predare sincron* (la mai mulți elevi deodată): „În 2003, primele informații despre utilizarea claselor virtuale au specificat că doar 3% din timpul predării se făcea sincron. În câțiva ani, acest număr a crescut la 15 procente!” (p. 9).

Și care este plusul adus de o asemenea provocare? Dacă Dumnezeu a îngăduit această încercare, care sunt lecțiile pe care le putem primi în urma acestei experiențe? Dincolo de lărgirea orizontului profesional al dascălului, prin predarea online se pun sub semnul întrebării mai multe percepții greșite legate de școală, iar acest lucru nu putea fi sperat în contextul obișnuit.

În primul rând, prea des asociem *școala* cu instituții eliberatoare de documente școlare, fapt care alterează natura evaluării. Riscând să forțăm puțin prin această generalizare, putem afirma totuși că tindem să considerăm că am învățat ceva doar dacă s-a eliberat o certificare la sfârșit. Cu cât e mai râvnită și mai recunoscută diploma, cu atât ne convingem mai ușor că am învățat ce și cât trebuie. De altfel, se observă că, în multe unități de învățământ de stat, predarea este subsumată evaluării deoarece țința e reprezentată de diplomă și de rezultate la examene. Atenția nu este pe ceea ce am adus în plan cognitiv, ci pe testarea ca un concurs profesional. Cu totul altfel se poate pune problema. Dirijorul și profesorul Benjamin Zander spunea că le dă tuturor studenților calificativul maxim la începutul predării ca să poată muta atenția de pe note pe conținut. Apoi, la final, elevii dumnealui trebuie să redacteze un mic eseu care începe așa: „Am luat nota A pentru că...”. Până la urmă, cu cât un profesor este mai aproape de condiția genialității revelatoare, cu atât nu mai este preocupat de note. Astfel de mari profesori trăiesc conținuturile, iar pe copii îi văd ca pe proiecte vii, persoane adevărate care nu trebuie atât etichetate cu note, cât inspirate. Într-adevăr, evaluarea trebuie să existe pe parcursul predării-învățării, dar doar ca mecanism intern de reglare a acestui efort. Testarea este continuă în învățare. Te uiți în ochii copilului și așa l-ai testat – vezi cât e de atent, cât e de viu, cât e de prezent. Apoi îl întrebi de multe ori în predare: „Asta ce înseamnă? Lucrul acesta cum este construit? Asta cum se rezolvă? Care este tâlcul poveștii? De ce...?” Și elevul va vedea singur cât știe. Nota nu este, în mod real, decât o părțică a documentului școlar – de aceea este și atât de vanată. Și mulți părinți sunt conștienți de acest fenomen negativ, însă nu caută alternative pentru că nu se pricep, pentru că e bătaie de cap, pentru că ar fi pe moment costuri mai mari și pentru că nu ar mai fi eliberate aceleași diplome și certificări. Discutam zilele acestea cu o fostă colegă de la un liceu celebru din Cluj-Napoca. Îmi spunea că, în fond, mulți elevi fac un fel de *școală paralelă* care e aproape un *homeschooling* (accentul este pus pe orele din particular), fiind înscriși, între timp, la școli de stat pentru a se alege de acolo cu diploma. Chiar dacă înțelegea acest lucru, tot se arăta speriată să facă pur și simplu *homeschooling* cu fiul dumneaei, tot pe motiv de echivalare a diplomelor.

Prin predarea online, prin scoaterea tezelor, prin dificultățile de a evalua corect, se poate problematiza mai mult esența procesului de predare-învățare-evaluare. În mediul particular în care proferez în ultimii ani acest lucru nu este greu fiindcă notele nu au fost niciodată o unealtă importantă. Copiii învață fără a fi motivați de note. Pe moment pare mai greu, dar, de fapt, se ia de pe umerii celor mici o presiune inutilă, iar relația cu dascălul nu mai este

tensionată negativ. Mai mult, elevul nu tinde să joace un rol menit să aducă notele dorite. Nu mai simte nici atât de mare tentația de a copia. În fața libertății, în timp, dacă este bine ghidat, simte că învață fiindcă înțelege, fiindcă i se confirmă lăuntric că are rost să învețe.

Motivația nu mai este una extrinsecă. Rezultatul pe care l-am observat este o creștere a robusteții spiritului. Lecția nouă este primită cu mai multă bucurie. În acest timp, în școlile de stat, conținuturile noi sunt văzute de mulți copii ca o nouă povară, o altă *chestie* din care vor fi testați, elevii gândind că mai bine ar fi fost dacă nu apărea această *chestie* în viața lor. De aceea și împing mulți părinți sloganul: *Programa este prea încărcată. Trebuie simplificat totul, copiii noștri sunt surmenați. Să nu mai fie puși să învețe pe de rost*. Iar elevii din școlile de stat îmi spuneau că nu pot citi liber, că nu pot aprofunda conținuturile, pentru că au întruna teste și că notele sunt importante dacă vor să ajungă la un liceu bun. Și iar treceau pe memoria de scurtă durată.

În sensul celor exprimate mai sus, nu mi se pare etic să lași elevii să aibă senzația că știu la o anumită materie doar pentru că au primit un calificativ bun. Aceasta e o mare problemă morală: să nu contribui în mod real la dezvoltarea cunoașterii copilului și să contribui, în schimb, la crearea unei imagini false despre sine. Trauma va apărea la serviciu sau în proiectele personale, de suflet, când realitatea se va arăta a fi apăsătoare. Probabil că la orele online vor fi surprinse de către părinți mai bine aceste riscuri. Dar mulți părinți sunt și ei preocupați doar de imaginea copiilor în școală – îi ajută excesiv la teme, le fac ei anumite proiecte de mici, pun presiune pe obținerea de note. În general, nu văd educația propriului copil ca pe un proiect complex și de lungă durată care precede școlarizarea și care se intersectează pentru un timp cu școala. Țin minte că la un liceu foarte căutat elevii unei clase nu făceau nimic la o materie importantă, oră după oră, timp de un an. Un fost elev de-al meu era în acea clasă și l-am întrebat, în naivitatea mea, dacă ei sau părinții lor au spus ceva despre situația creată. Mi-a spus că nu, fiindcă luau toți 10.

În al doilea rând, *școala* este concepută în mod clasic ca o clădire. Predarea de la distanță poate șubrezi în mentalul nostru această perspectivă reductivă generată de învățământul de masă. Acum, vrând-nevrând, casa este parte din școală. Chiar și părinții participă la ore și pot vedea și ei cât de mult se străduiesc unii dascăli. Au o anumită percepție a efortului din spatele performanțelor. Totodată, pot vedea mai bine atitudinea elevilor și, mai ales, atitudinea propriului copil. Chiar dacă nu ar fi pandemia, consider că asemenea ateliere online se pot desfășura cu o anumită frecvență în cadrul școlilor particulare. Din experiență proprie, pot spune că altfel se coagulează apoi discuțiile în ședințele individuale cu părinți. Aceștia sunt implicați mai atent deoarece plătesc educarea copiilor, iar dialogul cu cadrele didactice este mai amplu, mai tihnit și mai deschis. În schimb, cei care nu plătesc nimic ducându-și copiii la școlile de stat pot avea tendința să externalizeze prea mult educarea celor dragi. De asemenea, inputul lor este adeseori primit cu mari rezerve sau fără luciditate de către cadrele didactice tensionate excesiv de marele volum de muncă birocratică și de clasele mari și neastâmpărate. Sistemul de stat nu este construit în sensul de a crește cunoașterea copiilor prin colaborarea părinților cu dascălii – primează ce a decis Ministerul, ce a spus Inspectoratul și ce s-a comunicat la știri. Mi-a rămas ca o amintire puternică din perioada în care am predat la școlile de stat faptul că niciodată nu știam când vom fi liberi dacă pica 1 Decembrie, să zicem, joi. Directorii nu schițau un gest, profesorilor le era frică să întrebe pentru că se alegeau doar cu

priviri urâte, Ministerul nu anunța nimic, la Sindicat nicio activitate... Toți așteptam să ne anunțe televiziunea și era miercuri și nu puteai să știi dacă poți merge să-ți vizitezi părinții. Parcă eram conduși de televiziuni și de ziare online – făcea și aceasta parte din fenomenul *e-learning*... Și, fiindcă am lucrat puțin și în presă, bănuiesc că această practică nu e întâmplătoare. Ca marile televiziuni să nu critice sistemul național de învățământ asemenea decizii trebuiau livrate în mare secret celor responsabili cu învățământul din redacția de știri pentru a asigura ratingul și statutul deosebit al televiziunii în mentalul colectiv.

Întorcându-ne, este eliberatoare înțelegerea că e suficient un cadru didactic bun cu un calculator pentru a se contribui substanțial la educația copilului. Nu e nevoie nici de clădire, nici de aparat administrativ, măcar pentru o perioadă. Nu trebuie uitat că socializarea și prezența fizică nu pot fi ignorate prea mult timp, dar e clar că profesorul poate fi prezent și cu mintea, și cu inima chiar și prin intermediul aparatelor.

E încurajator să vedem că sufletul omenesc poate să treacă dincolo de mașinărie. Totuși, și greșelile se pot transmite. Pentru mine, o mare parte a predării ține de etică. Fără dimensiunea morală învățământul sărăcește enorm. În ce măsură se mai poate face morală, explicită și mai ales implicită, prin intermediul calculatorului? În contrapartidă, în ce măsură se mai pot ține discursuri împotriva moralității prin intermediul calculatorului? Mai ales în liceele bine cotate am avut colegi care susțineau la clasă că nu există moralitate absolută, că fiecare își face propria moralitate, că există doar adevăruri relative, că marii scriitori români erau niște bieți idealști, că românitatea e un proiect eșuat și alte lucruri de genul acesta care subrezesc puterea discernământului în copil. Rămâne de văzut dacă asemenea discursuri mai sunt susținute cu larghețe și online. Dacă asemenea voci acide îi lasă în pace pe cei lipsiți de apărare măcar câteva luni este ceva îmbucurător. Se face o liniște crucială odată cu încetarea atacurilor la adresa marilor valori.

Și se mai instituie și o altfel de liniște. Sunt copii ambițioși care, fiind mai ocrotiți de gălăgia creată de unii colegi în timpul orelor clasice, sunt încântați de învățarea online. Își iau notițele în liniște, se pot concentra și apreciază că se predă mai mult în acest mediu al microfoanelor care pot fi controlate de profesor. Însă totul trebuie făcut cu măsură. Nu se poate să supui un copil să facă toate orele în fața calculatorului. Așa ceva nu se practică în numeroase școli particulare pentru că s-a dorit de la început o limitare a expunerii îndelungate la ecran. Din păcate, această protecție nu este oferită în școlile de stat. Parcă trebuie să-și facă sistemul programul, profesorii să-și atingă norma de predare, copilul fiind plasat pe plan secund. E ca o mașinărie care pornește la vale și nimic nu o poate opri. Are atâția copii încât nu-și face griji. Unde sunt vocile individuale care ar putea să tragă semnale de alarmă? Mai mult de trei ore pe zi nu ar avea voie și nici nevoie să stea ochișorii lor tineri. Dar așa, stau online de dimineața până la 14. Mai primesc și teme ce trebuie făcute pe calculator, iar apoi fac ore în particular online, pentru că altfel nu se descurcă sau nu ajung la rezultatele urmărite de familie. Seara o parte dintre ei se mai uită și la un film sau la o emisiune tv. Un chin și o periclitate a sănătății pentru puține rezultate în cunoaștere. E vechea problemă: *salvăm oamenii sau economia?* Cum poate un învățământ care împinge copilul înspre analfabetismul funcțional să-i mai ceară și acest sacrificiu? Pot părea exagerate aceste rânduri pentru cineva care nu experimentează din interior ce se întâmplă în școli, dar chiar și promotorii învățării cu ajutorul tehnologiei afirmă că lucrurile trebuie bine gândite. „Pentru ca învățarea online să aducă succes și bucurie, participării trebuie să fie susținută printr-un proces de dezvoltare structurală”, afirmă Gilly Salmon în *E-tivities: the key to active online learning* (p. 10). Pandemia nu a oferit timpul necesar acestei structurării. Totul s-a făcut pe repede înainte, cu oarecare ajustări din mers. Școlarizarea instituțională trebuie făcută, notele trebuie luate, diploma trebuie primită – singura tragedie e că, în acest fel, școala nu-și poate îndeplini cu totul funcția ei de bază: cea de *babysitter*... Aceasta e problema care doare ce-l mai tare, nu dificultățile de gândire și de exprimare de care nu mai scapă copilul.

Dar ca să închei cu încă un efect pozitiv al predării online, sunt bucuroși că elevii văd că se pot face și multe lucruri constructive pe internet. În ziua de azi copiii

devin ușor victime ale unor mecanisme sociale pe care cei mari le îngăduie cu relativă ușurință. Amintim dependența de jocuri, expunerea la informații și imagini traumatizante prin știri, filme și emisiuni, accesul facil la un imaginar pornografic, supunerea la modele derizorii reprezentate de vedetele actuale. Tocmai pe internet, unde sunt prinși unii copii în comportamente nesănătoase, se poate auzi vocea dascălului. Iar aceasta nu este puțin lucru, căci cei mici trebuie să fie încurajați, trebuie să vadă că nu este imposibil să-și revină

În final, se poate observa că situația actuală implică atât efecte pozitive, cât și negative. Și nu ne rămâne decât speranța că se va aplica până la urmă un filtru moral spre a înțelege ce ni se întâmplă, fiind necesară o analiză sinceră.

Bibliografie:

Ruth C. Clark, Richard E. Mayer, *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*, Pfeiffer, 2007.

Badrul Khan, *E-Learning Quick Checklist*, Information Science Publishing, London, 2005.

Gilly Salmon, *E-tivities: the key to active online learnings*, Kogan Page, 2002.

Patimile din cuvinte

Maria-Magdalena Goia

În ultimele trei-patru decenii s-a petrecut o accelerare susținută a dezvoltării tehnicilor de producere, stocare, transmitere și consum al informației. Ca urmare a acestui proces, cuvintele sunt la tot pasul, există în prezent o inflație de cuvinte pe care timpurile dinainte nu au cunoscut-o, pentru că nu existau atâtea canale, atâtea medii prin care ele să pătrundă în viața noastră: de la presa scrisă, televizor, calculator, tablete, la reclame stradale, publicitate tipărită și telefoane mobile pe care le purtăm cu noi aproape peste tot. Multitudinea acestor cuvinte obosește, solicită, agresează, iar perspectivele sunt ca volumul de informații pe care le vom avea de procesat zilnic să fie încă mai mare. Astfel, informațiile ar putea depăși cu totul puterile noastre firești și am risca să devenim dependenți de instrumente care să ne ajute să clasificăm și să ierarhizăm aceste informații, pentru a ne putea descurca în societate.

Totodată, se observă o pierdere a puterii cuvintelor, care nu mai reușesc să convingă luate ca atare, și de aceea se cer dublate (de exemplu: „băiat de băiat”), utilizate în asociere cu prefixe de tipul „mega”, „hiper”, „extra” sau în orice alt mod prin care se încearcă să li se imprime o nuanță de superlativ.

Profețind despre sfârșitul veacurilor, Sfântul Nil Athonitul atrage atenția că în acele vremuri „se va ridica binecuvântarea lui Dumnezeu de la mâncăruri și băuturi, căci cu cât [oamenii] vor mânca mai mult, cu atât mai mult vor flămânzi”. Este ceea ce se întâmplă în prezent și la nivelul cuvintelor. Dacă pentru cineva neavizat inflația de informații și implicit diseminarea unui volum enorm de cuvinte prin toate mediile pare a fi doar modul în care progresa umanitatea, creștinii vor ști să distingă în aceste fenomene același mecanism după care

acționează orice patimă. Patima cere tot mai mult să fie astâmpărată și fiecare nouă încercare de a o potoli e dezamăgitoare și inutilă, neavând altă finalitate decât să stârneasce și mai mult suferința.

Mântuitorul ne-a arătat că patimile se nasc în inima omului. Cuvintele nu fac altceva decât să dea o formă cugetelor inimii noastre. Cuvântul e doar mijlocul prin care intenția și gândul omului se materializează, se exprimă. Dacă cugetele inimii noastre sunt prinse de patimă, aceasta se va reflecta și în cuvintele noastre, nu atât ca formă, pentru că la nivel de formă se poate minți și vicleni, cât ca putere a lor – unde se vede adevărul.

Încercând să înțelegem ce dă putere cuvintelor, ne putem opri la episodul din *Cartea Facerii* când, în Rai, Adam a dat nume făpturilor, adică le-a înțeles esența, alcătuirea, rostul. În prezent, cuvintele nu mai au putere, pentru că ne-am înstrăinat de rosturile firești ale lucrurilor și ale ființelor care ne înconjoară; pentru că am scos făpturile și lucrurile din rânduiala lor dată de Dumnezeu, pentru a sluji intereselor noastre, socotind că știm noi mai bine decât Ziditorul a toate ce este mai bine. Mai mult, „modificăm genetic” cuvintele, rupându-le de sensul lor și folosindu-le în contexte străine pentru a minți, pentru a-i înrobi pe ceilalți, pentru a-i manipula, nu pentru a înțelege lucrarea lui Dumnezeu cu fiecare om și cu întreaga fire. De aceea, criza cuvintelor este strâns legată de criza încrederii în Cuvânt și a căutării Lui. Rezultatul este vizibil: văzduhul plin de mesaje serbede, false, fade, plicticoase, obositoare. Acesta este chipul lucrării celui viclean, acestea sunt roadele lucrării după îndemnul lui, aceasta este dovada la îndemână că nu este nimic interesant și vrednic de dorit în a urma răul. De aceea, pentru o comunicare reală și pentru a avea putere în cuvânt, este necesar să pricepem mai întâi rosturile celor zidite, iar aceasta nu se poate face decât cunoscându-L pe Cel care a pus aceste rosturi în făpturi și în lucruri, pe Dumnezeu-Cuvântul.

Rolul cuvântului, pe lângă acela de a pune ordine în gândire, e și de a crea legături între oameni. A comunica înseamnă, de fapt, a pune ceva în comun cu altcineva, a împărtăși ceva. Or, mesaje întâlnim cu zecile de mii, dar rar rezonăm cu vreun mesaj care ne iese înainte. Dumnezeu este Făcătorul a toată făptura și Atotțiitorul. De aceea, nu putem pune nimic în comun în mod real cu ceilalți, dacă ce vrem să împărtășim nu e în Duhul lui Dumnezeu. Dacă vorba pe care o rostim nu e în acest Duh, cuvântul nu va reuși decât să izoleze, să rupă punțile, nu să le creeze. Sufletul percepe falsitatea mesajelor care doar mimează crearea unei legături și nu o construiesc cu adevărat. Astfel, de exemplu, nu ne plac cei care se laudă sau cei care urmăresc un anume profit în spatele unor formule de politețe artificiale și nu ne entuziasmează limbajele de lemn.

Sfântul Nil Athonitul avertizează că acest gen de „comunicare” se va înmulți la sfârșitul veacurilor, tinzând să elimine cu totul deschiderea reală a unui suflet către alt suflet, căci „vor flămânzi oamenii de cuvântul lui Dumnezeu, că nu se va găsi un om drept, cu fapte bune, ca să-i învețe cuvântul mântuirii”. Pe lângă aceea că ne ajută să înțelegem duhul care va stăpâni lumea la sfârșitul ei, prorocia Sfântului Nil Athonitul cuprinde, indirect, indicarea soluțiilor concrete prin care cuvintele se pot umple din nou de vigoare: sinceritatea („om drept”) și săvârșirea faptelor bune („cu fapte bune”) de către cel ce le rostește în cugetul său ori către alții.

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com